

p.s. Pokreni solidarnost!

EUROPSKO IZDANJE

Obrazovanje za ravnopravnost u različitosti.
Ideje za nastavu građanskog odgoja i obrazovanja.



Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union



SAY - Solidarity is about youth
"The voice of fraternity"





„Podrška Europske komisije za stvaranje ovog priručnika ne predstavlja potvrdu sadržaja, stajališta izražena u ovom dokumentu isključiva su odgovornost autora i ne odražavaju nužno stajalište Europske komisije te se ona za njih ne može smatrati odgovornom.“

Sadržaj

01	EUROPSKI PROJEKT: SOLIDARITY IS ABOUT YOUTH (SAY)	5
	Uvodnik: SAY (Solidarity is About Youth), Europska verzija "let's play the fraternity card"	6
	Ukratko o projektu	8
	Koraci u provođenju aktivnosti	9
	Šest tema u središtu izdanja 2024	11
	Obrazovanje za jednakost u raznolikosti i protiv predrasuda	17
02	TEORIJA U PRAKSI	18
	Što je čitanje slika?	19
	Što je radionica pisanja?	20
	Fotografije	23
	Elementi analize fotografija	30
	Primjer radionice analize fotografije za predškolski uzrast	36
	Primjer radionice analize fotografije za učenike_će osnovnih škola	38
	Primjer radionice analize fotografije za učenike_će srednjih škola	39
	Primjer radionice fotografije	40
	Tri primjera radionica pisanja	42
03	DODATNI RESURSI ZA RAD	53
	Leksikon	54

**EUROPSKI
PROJEKT:
SOLIDARITY
IS ABOUT
YOUTH (SAY)**

Europski projekt: Solidarity is about Youth (SAY)

Uvodnik: SAY (Solidarity is About Youth), Europska verzija "let's play the fraternity card"

Erasmus+ projekt SAY "Solidarity is about Youth: the voice of fraternity" provodi se u Francuskoj, Španjolskoj, Poljskoj, Hrvatskoj, Italiji i Sloveniji. Izvorno ga je 2002. godine u Francuskoj osmislila organizacija la Ligue de l'enseignement i od tada se svake godine provodi u Francuskoj kao obrazovni odgovor za borbu protiv porasta rasizma i isključivosti. Projekt naglašava važnost suživota različitih ideja, religija, rasa, statusnih grupa... kroz jednostavnu aktivnost za učenike_ice koja se sastoji od slanja poruka solidarnosti nasumično odabranim ljudima u njihovim zajednicama, nalik na ideju 'poruke u boci'.

Učenici_ice se osposobljavaju za kritičko mišljenje i analizu fotografija prije nego što napišu svoje poruke solidarnosti. Primatelji_ice razglednica pozivaju se da podijele svoj odgovor organizacijama koordinatorima - La Ligue de l'enseignement u Francuskoj, Centru za mirovne studije u Hrvatskoj, Fondation Cives u Španjolskoj, ARCI u Italiji, Humanitasu u Sloveniji i School with Class Foundation u Poljskoj.

Partneri

Cives

Cives Foundation je neprofitna organizacija koju su osnovali građani predani obrazovanju kao temeljnom stupu demokratskih društava s ciljem promicanja etičko-građanskog obrazovanja temeljenog na demokratskim vrijednostima, ljudskim pravima, poštovanju i solidarnosti. To postižu kroz osposobljavanja nastavnika za obrazovanje za demokratsko građanstvo i ljudska prava te promicanje europskog građanstva putem inicijativa kojima je cilj približiti građane institucijama EU-a i doprinijeti konsolidaciji participativne demokracije.

ligaeducacion.org/tag/fundacion-cives

www.facebook.com/Ligaeducacion

Humanitas

Humanitas – Centar za globalno učenje i suradnju nevladina je organizacija osnovana 2000. godine s misijom podizanja svijesti o globalnim izazovima te poticanja društvene uključenosti i odgovornosti. Provodi globalno obrazovanje i interkulturalne radionice koje se bave ljudskim pravima, predrasudama, stereotipima, govorom mržnje, diskriminacijom i migracijama u školama - za učitelje i djecu.

www.humanitas.si

www.facebook.com/humanitas.drustvo



School with Class Foundation

Od 2002. godine programi organizacije Škola i klasa podupiru razvoj kompetencija 21. stoljeća i pomažu mladima da postanu aktivni i svjesni građani. Organizacija pomaže školama da postanu prijateljska i otvorena okruženja koja podržavaju različitost, rade na rješavanju društvenih problema i u kojima se svi odnosi temelje na međusobnom povjerenju i poštovanju.

www.szkolazklasa.org.pl/about-us

www.facebook.com/fundacjaszkolazklasa

Arci

Arci APS je talijanska organizacija osnovana 1957. godine i danas je prisutna u cijeloj Italiji, s približno milijun članova, 17 regionalnih odbora, 115 lokalnih odbora te 4400 rekreacijskih i kulturnih klubova. Pristup ARCI-ja kombinira "Kulturu" s "Društvom" kako bi se provele inkluzivne i interkulturalne društvene akcije usmjerene na sve građane, bilo da su Talijani ili stranci, migranti ili izbjeglice, s posebnom pozornošću na one u nepovoljnom položaju. U posljednjih 7 godina Arci je realizirao značajan broj edukativnih aktivnosti unutar škola za jačanje društvenih kompetencija mladih. Nit vodilja ovih aktivnosti u kojima sudjeluju učenici škola je odgoj novih generacija za poštivanje različitosti i borbu protiv diskriminacije dekonstrukcijom stereotipa i razbijanjem uvjerenja uvjetovanih neznanjem i strahom.

www.arci.it

www.facebook.com/lscrivitaliaArci

Centar za mirovne studije

Centar za mirovne studije je organizacija civilnog društva koja štiti ljudska prava i teži društvenim promjenama temeljenim na vrijednostima demokracije, antifašizma, nenasilja, izgradnje mira, solidarnosti i jednakosti, koristeći aktivizam, obrazovanje, istraživanje, zagovaranje i izravnu potporu. Vizija CMS-a je solidarno, otvoreno i nenasilno društvo čije institucije omogućuju mir, socijalnu sigurnost, političku i ekonomsku jednakost te slobodu svih ljudi.

www.cms.hr facebook.com/CentarzaMirovneStudije

Ligue de l'enseignement

La Ligue de l'enseignement jedna je od najvećih francuskih organizacija u neformalnom obrazovanju. Osnovana 1866. godine, cilj joj je jamčiti pristup obrazovanju svima, bez obzira na njihovu dob, socijalno i etničko podrijetlo. Promiče sekularno društvo, solidarnost među građanima i aktivno građanstvo. 102 departmanska saveza La Ligue de l'enseignement i njihovih 30000 organizacija članica pružaju obrazovne, kulturne i društvene aktivnosti djeci, mladima i odraslima, kao i slobodno vrijeme i sport.

www.laligue.org

www.facebook.com/laliguedelenseignementnationale

Europski projekt: Solidarity is about Youth (SAY)

Ukratko o projektu

Aktivnost „p.s. Pokreni solidarnost!“ temelji se na vrlo jednostavnoj zamisli: poruka u boci.

21. ožujka svake godine, na Međunarodni dan borbe protiv rasne diskriminacije, djeca i tinejdžeri šalju razglednice nasumično odabranim osobama iz telefonskog imenika svoje lokalne zajednice.

Na svakoj od tih razglednica stoji fotografija i poruka solidarnosti osmišljena na radionici pisanja.

Primatelji se pozivaju na odgovor putem odvojive kartice koja se šalje natrag u ured koordinacijske organizacije, Centra za mirovne studije. Organizacija odgovore prosljeđuje učeniku ili učenici koja je poslala razglednicu.

Fotografije su odabrane s ciljem podizanja svijesti o različitostima u našem društvu između mladih i primatelja razglednica. Još jedan cilj je potaknuti mlade na razmišljanje o vlastitim predrasudama i pogledima na migracije, mlade, obitelji, međugeneracijske odnose i još puno toga.

Svake godine deseci tisuća razglednica šalju se nepoznatim primateljima. Time se stvara jedinstvena veza temeljena na komunikaciji i osviještenosti.

Uspjeh ove aktivnosti zasniva se na sudjelovanju nastavnika i odgojno-obrazovnih djelatnika koji žele da njihovi učenici ili skupine mladih koje nadgledaju razmatraju teme kao što su bratstvo, solidarnost i obrazovanje za ravnopravnost u različitosti.

Ovaj priručnik šalje se uz razglednice kao podrška voditeljima aktivnosti.

Ciljevi aktivnosti

Potaknuti mlade na raspravu o različitosti, diskriminaciji, nepravdi i percepciji.

Pokazati mladima kako analizirati sliku i pomoći im dešifrirati poruke skrivene u slikama kojima su svakodnevno bombardirani u suvremenome društvu.

Razvijati kritičko mišljenje i maštu sučeljavanjem ideja, mišljenja i emocija. Oni su osnovni materijal pisane, konstruirane i upućene poruke.

Provesti naučeno u praksi tako što će napisati poruku i poslati je odabranom primatelju.

Ovaj čin označava početak predanosti i može potaknuti istinsku svijest, pomažući poučavanju o vrijednostima bratstva, jednakosti, solidarnosti, pravde, poštovanja i tako dalje.

Privući pozornost primatelja porukom koja, osim originalnosti, ima za cilj pobuditi zanimanje za temu.

Navesti primatelja da odgovori dajući svoje mišljenje u obliku koji preferira. Činjenica da primljena poruka izaziva odgovor je sama po sebi pozitivan element!

Europski projekt: Solidarity is about Youth (SAY)

Koraci u provođenju aktivnosti

Pogledajte kako se projekt provodi u razredu u Francuskoj (Les Deux-Sèvres):

www.youtube.com/watch?v=et-uClnWU-c

01 | Pogledajte fotografije i popričajte o njihovom značenju

Međusobno razumijevanje bit će važna početna točka za pisanje. Budite vodič mladima kroz razmjenu njihovih stajališta, čak i onih temeljenih na predrasudama. Analiza tih stereotipa i predrasuda pomoći će u borbi protiv razumijevanja isključivo vlastitoga i odbacivanja „drugoga“.

19 | Što je čitanje slika?

23 | Fotografije

36 | Tipična radionica analize fotografija

54 | Leksikon

02 | Poigrajte se riječima

U ovoj aktivnosti fotografija služi kao poticaj za pisanje. Toliko nam toga može poslužiti kao materijal za pisanje, na primjer kako se osjećamo kad pogledamo fotografije, rasprava s vršnjacima te vlastite priče i vrijednosti. Morat ćete pomno voditi mlade kroz proces pisanja i trenutak kada se dovršena djela podijele sa skupinom. Radionica pisanja potiče maštu mladih osoba i njihovu domišljatost te im istodobno osigurava prostor za stvaranje univerzalne poruke temeljene na osobnom stajalištu svakog pojedinca. Poticaji za pisanje osmišljeni su kao pomoć sudionicima pri odabiru načina na koji žele podijeliti svoju poruku.

40 | Što je radionica pisanja?

42 | Tri primjera radionice pisanja

03 | Potražite primatelje

Učenci odabiru primatelje iz telefonskog ili internetskog imenika svojega područja.

Mrežni imenik možete pretraživati na stranici www.imenik.hr.

Važno je ne zanemariti ovaj korak jer upravo on omogućuje svakom sudioniku da zamisli osobu kojoj piše. Najvjerojatnije će ta osoba ipak ostati anonimna, ali što više mogu zamisliti o toj osobi daje sudionicima priliku da promisle o jedinstvenosti svake osobe u svojoj zajednici.

Također se mogu zamisliti i drugi načini odabira primatelja, uz očuvanje ideje anonimnosti:

- ~ Predajte razglednice u lokalnu trgovinu koja ih prihvaća i želi dati kupcima koji ih žele primiti;
- ~ Uputite čestitke "kolektivima": lokalnim vlastima, tvrtkama, udruga itd.;
- ~ Uspostavite lokalno partnerstvo s poštanskom službom za besplatnu distribuciju u poštanske sandučice.
- ~ Pošaljite razglednice europskim školama koje sudjeluju u projektu. Sve potrebne informacije možete pronaći na web stranici projekta: <https://www.fraternity-card.eu/fr/s>

Stopa odaziva

Također je važno dati mladima do znanja da njihovi primatelji možda neće odgovoriti. Rijetko kad bude više od dva ili tri odgovora po razrednom odjelu. Možete mladima objasniti da je to jako dobra stopa odaziva za ovakav tip prepiske. Kod nasumičnoga masovnog slanja dopisa stopa odgovora obično je manja od jedan posto! Svaki pojedini primatelj odlučuje o tome hoće li odgovoriti ili ne. Njihov izbor ni na koji način ne odra-

žava vrijednost same aktivnosti. Isto tako, možete naglasiti kolektivnu prirodu ovakvoga djelovanja: mnoge će primatelje razglednice dirnuti ili u njih osvijestiti problem čak i ako ne mogu odgovoriti ili jednostavno ne odgovore. Katkad primatelju treba i nekoliko mjeseci za odluku hoće li ili neće odgovoriti.

04 | Zapišite poruku na središnji dio razglednice

Jedan od ključnih načina kako doprinijeti što boljem učinku poruke jest obratiti pažnju na kakvoću napisanoga i jasnoću poruke. Ne bi smjelo biti nikakvih ograničenja u pogledu oblika same poruke koja se šalje pa je tako na ovome području sve dozvoljeno: crteži, kaligrafija, ukrasna slova, kaligrami, kolaži i tako dalje.

05 | Pošaljite razglednice

Pozivamo vas da skenirate tekstove napisane na kartama prije slanja. To će vam omogućiti da povežete bilo koji primljeni odgovor s početnom porukom. Kada savijate kartice, pazite da ih pregibate tvrdim predmetom i eventualno zalijepite rubove kako se kartica ne bi otvorila tijekom svog putovanja.

Kako bi se vodilo računa o zaštiti maloljetnika, voditelji grupa moraju provjeriti potpis mlade osobe na donjem dijelu iskaznice samo njezinim imenom. Također je bitno navesti razred i naziv škole iz koje se šalju razglednice.

Ostvarite veći utjecaj: obratite se lokalnim medijima

21. ožujka možete iskoristiti priliku za podizanje svijesti o važnosti tolerancije i solidarnosti. Izvještavanje lokalnog tiska o vašim aktivnostima pripremit će zajednicu i pojačati utjecaj na one koji dobiju razglednicu, potičući ih da odgovore. To je također prilika da se pozabavimo temom obrazovanja za jednakost u različitosti.

Korisno je poslati priopćenje za medije vašim lokalnim medijima uoči tjedna slanja razglednica. U njemu ćete najaviti kada će biti poslana i pozvati novinare da poprate aktivnosti taj dan. Djeca i mladi mogu preuzeti ove zadatke. To će im omogućiti da nauče više o ulozi tiska i medija, kao i o tome kako oni rade.

06 | Zaprimite odgovore i pregledajte rezultate

Ukoliko dođe do niske stope odaziva, to može biti tema razredne debate iz područja građanskog odgoja. Pritom je važno da svaki pojedinac ima priliku izraziti vlastite frustracije, postaviti pitanja i tako dalje.

Kako bismo mogli pratiti rezultate projekta, ljubazno vas molimo da pošaljete sljedeće informacije koordinacijskoj organizaciji u vašoj zemlji:

- ~ Uzorak najboljih poslanih tekstova (dovoljna su dva ili tri po razredu ili grupi),
- ~ Članke objavljene o aktivnostima,
- ~ Broj razglednica koje ste objavili (za statističke svrhe i mjerenje utjecaja unutar lokacije).

- ~ Izložbe
- ~ Javne rasprave
- ~ Publikacije
- ~ I tako dalje...

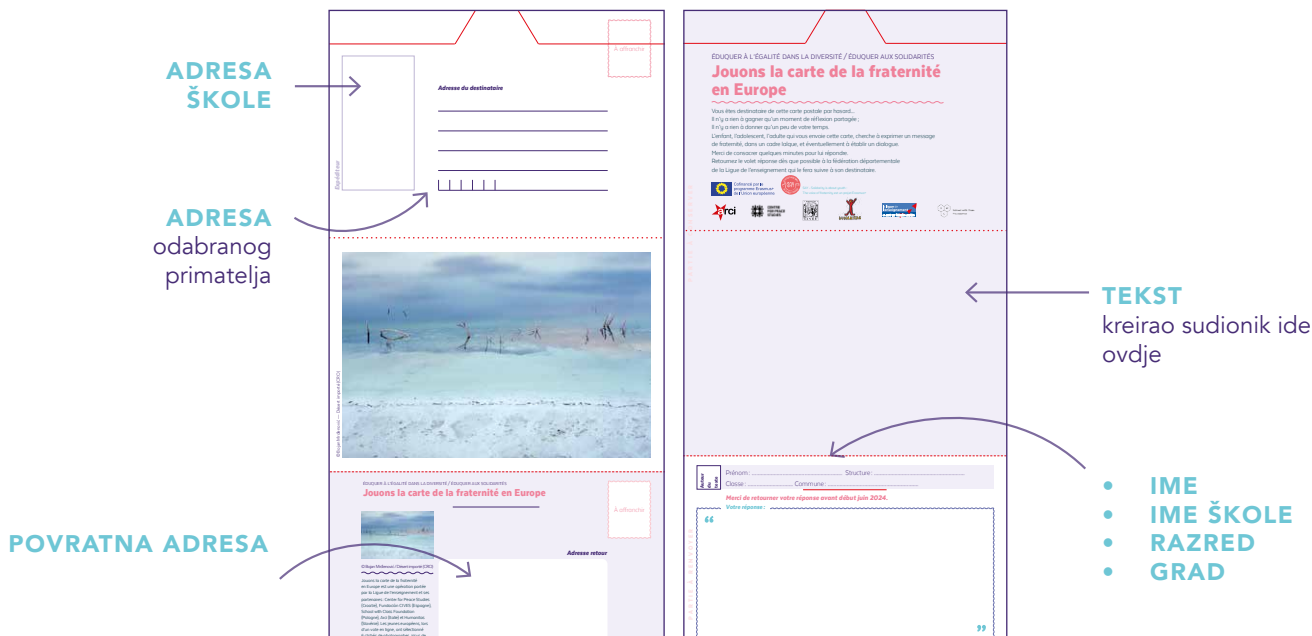
Također možete pogledati što se radilo u drugim partnerskim zemljama: <https://www.fraternity-card.eu>

07 | Prosljedite odgovore odgovarajućim grupama

Naravno, vraćene razglednice treba prosljediti grupama koje su napisale izvorne poruke. Posebno treba pripaziti na ono nekoliko pisama koja bi mogla biti agresivna, bilo prema djeci i njihovim porukama, bilo prema odraslima koji ih nadziru. Ove se poruke smiju prenositi, ali uz posebno upozorenje i podršku.

08 | Osvrt na aktivnosti i promocija

Osim potrebe da vodite evidenciju za sebe, kao škole i organizacije, možete koristiti cijeli proces analize, pisanja, kao i produkcije, kako biste dizajnirali mnoštvo promotivnih materijala:



Europski projekt: Solidarity is about Youth (SAY)

Šest tema u središtu izdanja 2024

U cilju poticanja sudjelovanja mladih u projektu, teme za izdanje 2024. odabrane su putem internetskog glasanja za mlade. U svakoj partnerskoj zemlji, mladi u dobi od 12 do 25 godina pozvani su da odaberu teme koje su im važne. Ukupno je zaprimljeno više od 1200 glasova. Za ovogodišnje izdanje odabrano je šest tema: borba protiv diskriminacije, mentalno zdravlje i dobrobit, klimatske promjene, borba protiv rasizma, rodna ravnopravnost te ratovi i međunarodni sukobi.

01 | Diskriminacija

Diskriminacija se može definirati kao nepravedno ili štetno postupanje na temelju rase, jezika, vjere, nacionalnosti, roda, seksualne orijentacije ili drugih osobnih obilježja ili statusa, koje nije objektivno i razumno opravdano. Pojavljuje se u različitim oblicima.

Prema međunarodnom i europskom pravu, 25 kriterija za diskriminaciju su: dob, spol, podrijetlo, pripadnost ili nepripadnost etničkoj skupini, narodu ili takozvanoj rasi, trudnoća, zdravstveno stanje, invaliditet, genetska obilježja, spolna orijentacija, rodni identitet, politički stavovi, sindikalne aktivnosti, filozofska stajališta, uvjerenja, pripadnost ili nepripadnost, stvarna ili pretpostavljena, određenoj religiji.

Diskriminacija se pojavljuje u različitim oblicima. Moguće je govoriti o izravnoj i neizravnoj diskriminaciji.

Izravna diskriminacija

Prema Agenciji EU-a za temeljna prava (FRA)¹, do izravne diskriminacije dolazi kada:

- ~ Se prema pojedincu postupa lošije;
- ~ U usporedbi s onim kako se postupa ili bi se postupalo s drugim osobama u sličnoj situaciji;
- ~ A razlog tomu je određeno obilježje pojedinca koje spada pod „zaštićeno obilježje“.

Primjerice: Poslodavac odbija kandidata zbog rodnog identiteta/invaliditeta/obiteljske situacije itd.

Neizravna diskriminacija

Do neizravne diskriminacije dolazi kada se naizgled neutralnim pravilom određena osoba ili skupina osoba koje dijele ista obilježja stavlja u nepovoljan položaj.

Elementi neizravne diskriminacije su sljedeći:

- ~ Neutralno pravilo, kriterij ili praksa;
- ~ Koji utječu na skupinu definiranu po „zaštićenoj osnovi“ na znatno negativniji način;
- ~ U usporedbi s drugim osobama u sličnoj situaciji.

Višestruka i višedimenzionalna diskriminacija

Danas se u većini slučajeva osobe ne diskriminiraju na temelju jednog „zaštićenog obilježja“, nego se suočavaju s diskriminacijom zbog kombinacije čimbenika, primjerice zbog dobi pridodanoj rodu i etničkom podrijetlu.

Diskriminacija u Europskoj uniji

Istraživanje Eurobarometra o diskriminaciji objavljeno je u svibnju 2019. Provedeno je u 28 država članica i njime je obuhvaćeno gotovo 28000 građana. Rezultati pokazuju sljedeće:

„Najraširenijom se smatra diskriminacija zbog pripadnosti Romima (61 %). Više od polovice ispitanika smatra da je u njihovoj zemlji raširena diskriminacija na temelju etničkog podrijetla i boje kože (59 %) ili seksualne orijentacije (53 %).“ Ostale široko rasprostranjene kategorije diskriminacije koje se spominju su: transrodna diskriminacija (48 %), diskriminacija na temelju vjere i uvjerenja (47 %) te diskriminacija zbog invaliditeta (44 %), dobi (40 %) i roda (35 %). Stavovi se znatno razlikuju u državama članicama EU-a.

Svakodnevna diskriminacija

Ovi primjeri ilustriraju oblike koje diskriminacija može poprimiti, ali ne predstavljaju iscrpan popis.

Društvene nejednakosti

Ovaj oblik diskriminacije se odnosi na nepravedno postupanje ili pristranost prema pojedincima ili skupinama zbog njihova društvenog statusa, pozadine ili položaja u društvu. Može se dogoditi u raznim područjima, kao što su pristup obrazovanju, zdravstvenoj skrbi, stanovanju, bilo kojoj socijalnoj robi ili usluzi, ali i slobodi izražavanja ili okupljanja te biračkom pravu. Odnosi se na nejednak pristup društveno vrijednim resursima.

1. Priručnik o europskom antidiskriminacijskom pravu. Izdanje iz 2018. Agencija Europske unije za temeljna prava i Vijeće Europe, 2018

Može poprimiti različite oblike, uključujući nejednak pristup mogućnostima, pristrano postupanje u institucijama i stereotipe koji se temelje na društvenim normama ili očekivanjima. Tom vrstom diskriminacije jačaju se i nastavljaju postojeće socijalne hijerarhije, čime se marginaliziranim skupinama otežava prevladavanje prepreka i postizanje jednakog društvenog statusa.

Diskriminacija na temelju rodnog identiteta, roda ili seksualne orijentacije

Rodna diskriminacija uključuje diskriminaciju žena u odnosu na muškarce (poznata i kao seksizam ili spolna diskriminacija) te diskriminaciju transrodnih ili transseksualnih osoba čiji je rodni identitet nespojiv ili nije kulturološki povezan s njihovim dodijeljenim rodom. Ovaj oblik diskriminacije može imati znatne psihološke, emocionalne i socijalne posljedice te doprinosi društvenim nejednakostima, ometajući osobni i profesionalni razvoj. Borba protiv ove vrste diskriminacije uključuje obranu jednakih prava, uključive politike, obrazovanje za borbu protiv stereotipa i stvaranje sigurnih prostora za pojedince, bez obzira na njihov rodni identitet ili seksualnu orijentaciju.

02 | Mentalno zdravlje

Mentalno zdravlje je sastavni dio zdravlja¹. Stoga je prioritet Europske komisije koja podupire mjere i projekte usmjerene na poboljšanje mentalnog zdravlja građana u Europskoj uniji i diljem svijeta.

Mentalno zdravlje je važan dio našeg cjelokupnog zdravlja. Ono podrazumijeva dobar osjećaj o samom sebi, sposobnost upravljanja stresom i pozitivan doprinos životu zajednice. Postoje brojni resursi i ljudi koji su spremni slušati i pomoći u prevladavanju mentalnih poteškoća i ponovnoj uspostavi emocionalne dobrobiti.

Mentalno zdravlje se ne razvija niti pogoršava samo od sebe, a na njega utječu čimbenici kao što su način života, posao i događaji u svijetu.

Peti cilj strategije EU-a za mlade za razdoblje 2019. - 2027. u Europskoj uniji posvećen je mentalnom zdravlju i dobrobiti²: „poboljšanje mentalne dobrobiti i suzbijanje stigmatizacije problema s mentalnim zdravljem u cilju promicanja socijalne uključenosti svih mladih“.

Njime se nastoji poboljšati mentalnu dobrobit, suzbiti pogrešna stajališta koje pojedinci mogu imati o problemima mentalnog zdravlja te osigurati da se svi mladi osjećaju uključenima u društvo.

U Europi se sve više mladih suočava s problemima mentalnog zdravlja, posebice zbog posljedica pandemije bolesti COVID-19. Simptomi se kreću od straha do anksioznosti, problema sa spavanjem, poremećaja prehrane i ovisnosti. Postoje i nove i složenije situacije, kao što su tužne misli ili pokušaji samoozljeđivanja.

Kultura je prepoznata kao važna poluga za pružanje podrške mladima. Stoga mnoge europske zemlje podupiru kulturne i kreativne projekte za mlade. Cilj tih projekata je da se mladi osjećaju saslušanim, da izraze svoju kreativnost i poboljšaju odnose s drugima i sa stvarnošću oko njih. Nije im namjera zamijeniti medicinsku pomoć, već pružiti podršku koja je bliža svakodnevnom životu mladih.

Nadalje, prema preporukama Svjetske zdravstvene organizacije (SZO), intervencije u području mentalnog zdravlja za mlade trebale bi biti sveobuhvatne i aktivno uključiti mlade u osmišljavanje mjera za poboljšanje njihovih života. Drugim riječima, kultura može biti važno sredstvo podrške mentalnom zdravlju mladih na način koji im je pristupačan i blizak.

1. https://health.ec.europa.eu/non-communicable-diseases/mental-health_fr#situation-de-la-sant%C3%A9-mentale-en-europe
2. https://ec.europa.eu/health/ph_determinants/life_style/mental/docs/consensus_youth_en.pdf

03 | Klimatske promjene

Pojam „klimatske promjene“ se odnosi na promjenu dugoročnijeg obrasca ponašanja atmosfere. Znanstvena zajednica priznaje da su klimatske promjene uzrokovane emisijama stakleničkih plinova povezanih s ljudskom aktivnostima, kao što su izgaranje fosilnih goriva za energiju, prijevoz i industriju, krčenje šuma i intenzivan stočarski uzgoj.

Jedna od manifestacija klimatskih promjena je porast prosječnih globalnih temperatura. To može dovesti do velikih promjena u drugim aspektima lokalnih i globalnih klimatskih uvjeta – promjena u obrascima oborina, vjetrova, oblaka, vlage itd., koje imaju velik utjecaj na opskrbu vodom i dostupnost vode, ekosustave, proizvodnju hrane, obalna područja i one koji ondje žive te njihovo zdravlje¹.

Te promjene će utjecati na osnovne životne potrebe milijardi ljudi, a još više na one najsiromašnijih. Iz toga proizlaze etička pitanja i pitanja pravednosti jer su ti ljudi najmanje doprinijeli emisiji stakleničkih plinova, a njihov nedostatak resursa znači da su najmanje sposobni boriti se protiv učinaka klimatskih promjena.

U izvješću IPCC-a objavljenom 2022. iznesene su zabrinjavajuće prognoze za Europu (povećanje temperatura te učestalost i intenzitet ekstremnih temperatura, povećanje zimskih oborina u sjevernoj Europi, porast

relativnih razina mora u svim europskim regijama izuzev Baltičkog mora, povećana učestalost obalnih poplava itd.), stoga je Europska unija usvojila Europski zeleni plan. Cilj tog plana je Europu učiniti klimatski neutralnom² do 2050. i smanjiti neto emisije stakleničkih plinova za najmanje 55 % do 2030. u odnosu na razine iz 1990., u skladu s pravno obvezujućim europskim propisom o klimi.

Pored toga, u okviru Europskog zelenog plana, Europska unija nastoji razviti kružno gospodarstvo, programe obnove stambenih objekata, okoliš bez onečišćenja, zaštitu ekosustava i bioraznolikosti, zelenu poljoprivredu te promicanje električnih vozila i održivih alternativnih goriva za prijevoz.

Mladi Europljani su također imali važnu ulogu u borbi protiv klimatskih promjena. Primjerice, mladi se od 2018. okupljaju u pokretu Fridays for Future, globalnom pokretu štrajka za klimu. Greta Thunberg i njezini pristalice odlučili su 2018. štrajkati sve dok švedski političari nisu predložili siguran plan s ciljem snižavanja praga znatno ispod dva stupnja Celzijusa. Njihov poziv na djelovanje je zadobio međunarodni zamah, ujedinjujući studente i aktiviste diljem svijeta u cilju vršenja moralnog pritiska na tvorce politika da poduzmu mjere razmjerne ulozima klimatskih promjena.

Također, Sveučilište u Bathu je od 2020. do 2021. provelo veliko istraživanje među mladima u dobi od 16 do 25 godina iz kojeg je vidljivo da klimatske promjene uzrokuju „eko-anksioznost“ među djecom i mladima, što dovodi do nelagode, ljutnje i drugih negativnih emocija. Stoga je ključno pomoći mladima da razumiju klimatske promjene i njihove posljedice te da se odmaknu od onoga što osjećaju kao stanje paralize utvrđivanjem načina djelovanja koji su im dostupni.

1. Međuvladin panel o klimatskim promjenama (IPCC) je međuvladino tijelo odgovorno za procjenu opsega, uzroka i posljedica klimatskih promjena.

2. Klimatska neutralnost znači da su svi staklenički plinovi koje stvara proizvodnja, razne usluge ili procesi, neutralizirani mjerama zaštite klime. <https://www.myclimate.org/fr-ch/sinformer/faq/faq-detail/que-signifie-climatiquement-neutre/>

04 | Borba protiv rasizma

Govoriti o rasizmu znači govoriti o rasi. Riječ je o pojmu koji je predmet brojnih rasprava. Ima nekoliko značenja koja se često zloupotrebljavaju ili pogrešno shvaćaju. Strogo govoreći, rasizam se odnosi na ideologije kojima se ljudska bića klasificiraju u različite biološke rase s genetskim mentalnim obilježjima i kojima se uspostavlja hijerarhija tih „bioloških rasa“ (kolonijalističke prakse do Drugog svjetskog rata). U širem smislu, pojam rasizma se ne odnosi samo na „biološke rase“, već i na sve etničke skupine koje se smatraju različitim. „[...] kojima se dodjeljuju skupna obilježja, implicitno ili eksplicitno ocijenjena, koja se smatraju teškim ili nemogućim izmijeniti.“ (Johannes Zenger).

Ni područje prava ne nudi homogenu i formalnu definiciju rasizma, ali ga možemo definirati kao vrstu diskriminacije do koje dolazi kada osoba ili skupina ljudi osjeća mržnju prema drugima zbog njihovih etničkih, rasnih, socijalnih i drugih obilježja.

Europska komisija protiv rasizma i netolerancije (ECRI) je usvojila širok pristup definiranju „rasne diskriminacije“, kojim su obuhvaćene osnove „rase, boje kože, jezika, vjere, nacionalnosti ili nacionalnog ili etničkog podrijetla“. Koncept „rasne diskriminacije“ se tada shvaća kao različito postupanje na temelju rase, boje kože, jezika, vjere, nacionalnosti ili nacionalnog ili etničkog podrijetla, koje nije objektivno i razumno opravdano. www.humanrights.ch/fr/dossiers-droits-humains/racisme/r

Utjecaj rasizma je razoran za čovječanstvo jer se njime opravdavaju kršenja ljudskih prava, kao što su ropstvo, kolonijalizam, aparthejd, prisilna sterilizacija i iskorjenjivanje

naroda. A još uvijek je ugrađen u postojeća društva i politike, iako to ponekad ne primjećujemo.

Jedan od najčešćih uzroka rasističkih stavova jest strah od razlika zbog neznanja ili nedostatka informacija. To može biti složeno pitanje jer su ti stavovi ponekad vrlo internalizirani.

Nadalje, u skladu s člankom 2. Ugovora o Europskoj uniji (UEU), načelo nediskriminacije je jedna od temeljnih vrijednosti Unije. Člankom 10. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) od EU-a se zahtijeva da se, pri utvrđivanju i provedbi svojih politika i aktivnosti, bori protiv diskriminacije na temelju spola, rasnog ili etničkog podrijetla, vjere ili uvjerenja, invaliditeta, dobi ili seksualne orijentacije. Direktivom o rasnoj jednakosti (2000/43/EZ) uvedena je zabrana diskriminacije na temelju rase ili etničke pripadnosti u kontekstu zapošljavanja, ali i u pristupu sustavu socijalne skrbi i socijalnoj sigurnosti, kao i robi i uslugama.

Unatoč zaštitnim zakonima i politikama, prema Izvješću o temeljnim pravima i istraživanju Being Black in the EU koje je 2023. provela Agencija Europske unije za temeljna prava (FRA), etničke manjine i migranti i dalje se suočavaju s uznemiravanjem i diskriminacijom u Uniji, usprkos dugogodišnjim europskim zakonima o borbi protiv rasizma:

- ~ Gotovo polovica ispitanih osoba afričkog podrijetla doživjela je rasnu diskriminaciju, što je povećanje s 39 % u 2016. na 45 % 2022.
- ~ 30 % ispitanika je izjavilo da su doživjeli rasističko uznemiravanje.
- ~ Diskriminacija je i dalje neprijetna: samo 9 % žrtava prijavljuje incidente.
- ~ Politički govor mržnje i desničarski ekstremizam usmjeren na muslimane i izbjeglice su postali prisutni u cijelom EU-u.

- ~ 38 % židovskih ispitanika razmatra iseljavanje jer se ne osjećaju sigurnima kao Židovi.
- ~ Diskriminatorno rasno profiliranje i dalje izaziva zabrinutost: 58 % ispitanika je izjavilo da je njihovo posljednje policijsko zaustavljanje u godini koja je prethodila ispitivanju rezultat rasnog profiliranja.
- ~ Još uvijek ne postoje usporedivi i redoviti podaci o jednakosti i nediskriminaciji. Time se ograničava praćenje primjene pravnih okvira EU-a u tom području.
- ~ Do kraja 2022. samo je polovica država članica raspolagala akcijskim planom protiv rasizma ili sveobuhvatnim mjerama.

05 | Rodna ravnopravnost

Kao nedovršen zadatak, ravnopravnost žena i muškaraca je ključna tema rasprave i politički prioritet u većini europskih zemalja. No gdje stojimo? Kakva je situacija u pojedinim državama članicama?

Bilo na radnom mjestu ili kod kuće, rodna ravnopravnost još uvijek nije postignuta. Iako razlike variraju u različitim državama članicama, njihovo je smanjenje općenito dugotrajan proces.

Stopa zaposlenosti žena i muškaraca u Europi

Žene su i dalje nedovoljno zastupljene na tržištu rada. U 2021. godini bilo je zaposleno 67,7 % žena, u usporedbi sa 78,5 % muškaraca¹.

Iako više žena sudjeluje na tržištu rada, teret privatnih odgovornosti – neplaćenog rada – i dalje uvelike pada na žene. Povećanje radnog vremena žena općenito ne dovodi do uravnoteženije raspodjele kućanskih poslova između žena i muškaraca. Kao rezultat toga, ako kombiniramo vrijeme utrošeno na neplaćeni rad (dnevne kućanske poslove, uključujući skrb), žene općenito više rade.

Žene postaju sve kvalificiranije i više žena nego muškaraca stječe diplomu na sveučilištima u Europi. Međutim, zbog obiteljskih obveza, brojne se žene ne osjećaju jednako slobodnima pri odabiru zaposlenja ili nemaju jednake mogućnosti zapošljavanja kao muškarci. Iz istog je razloga vjerojatnije da će žene raditi na nepuno radno vrijeme nego muškarci.

Rodna segregacija na tržištu rada

Nejednaka koncentracija žena i muškaraca u različitim sektorima tržišta rada je trajni problem u EU-u. Tri od deset žena su zaposlene u obrazovanju, zdravstvu i socijalnom radu (8 % muškaraca), tradicionalno slabo plaćenim sektorima. S druge strane, gotovo trećina muškaraca radi u području znanosti, tehnologije, inženjerstva i matematike (7 % žena), bolje plaćenim sektorima.

Razlika u plaćama između žena i muškaraca

U većini zemalja, razlika u plaćama između spolova smanjila se u posljednjih deset godina, ali postoje značajne razlike među državama članicama EU-a. Razlika u plaćama između spolova kreće se od manje od 5 % u Luksemburgu, Rumunjskoj, Sloveniji, Poljskoj, Belgiji i Italiji do više od 17 % u Mađarskoj, Njemačkoj, Austriji i Estoniji².

Međutim, manja razlika u plaćama u nekim zemljama ne znači nužno da je tržište rada ravnopravnije. Manja razlika u plaćama može se pojaviti u zemljama u kojima je stopa zaposlenosti žena niža, u kojima uglavnom žene s većim potencijalom za zaradu (npr. bolje obrazovane žene) ulaze na tržište rada.

Višestruki oblici diskriminacije

Žene i djevojčice nisu homogena skupina. Mnoge od njih se suočavaju s višestrukim oblicima diskriminacije i često su u najnepovoljnijem položaju unutar marginaliziranih skupina. Primjerice, višestruki i višedimenzionalni oblici diskriminacije mogu se, među ostalim, temeljiti na seksualnoj orijentaciji, invaliditetu, dobi, vjeri, mjestu rođenja ili boravišta, ekonomskom ili socijalnom statusu, rasi ili etničkom podrijetlu.

Značajno nasilje nad ženama

Žene su mnogo češće žrtve fizičkog, psihološkog i seksualnog nasilja nego muškarci. U EU-u je 31 % žena doživjelo jedan ili više činova fizičkog nasilja od svoje 15. godine života, a procjenjuje se da je jedna od 20 žena (5 %) doživjela silovanje u državama članicama EU-a od svoje 15. godine života. Kad je riječ o psihološkom nasilju, kao što su kontrola, prisila, ekonomsko nasilje i ucjena, 43 % žena u EU-u doživjelo je neki oblik psihološkog nasilja od intimnog partnera³.

Jezik, ključni čimbenik rodne ravnopravnosti

Budući da je jezik jedan od ključnih čimbenika koji određuju kulturne i društvene stavove, korištenje rodno osjetljivog jezika je iznimno važno sredstvo promicanja rodne ravnopravnosti i borbe protiv rodne pristranosti. To podrazumijeva izražavanje i pisanje na način kojim se ne diskriminira određeni spol, socijalni rod ili rodni identitet i kojim se ne perpetuiraju rodni stereotipi.

Za bolju integraciju pojma roda može se primijeniti određeni broj strategija:

01 | Korištenje nediskriminirajućeg jezika (na primjer, korištenje načina obraćanja i zamjenica koji odgovaraju njihovom rodnom identitetu);

02 | Isticanje roda ako je to relevantno za komunikaciju ili zanemarivanje ako nije (na primjer, korištenje rodno neutralnih riječi bez izostavljanja rodno određene riječi).

1. <https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/women-labour-market-work-life-balance/womens-situation-labour-market>

2. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Gender_pay_gap_statistics

3. https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/gender-based-violence/what-gender-based-violence_en

06 | Ratovi i globalni sukobi

Prema Ujedinjenim narodima, apsolutni broj žrtava rata u cijelom svijetu stalno opada od 1946. Ipak, danas smo svjedoci porasta sukoba i nasilja. Svijet se suočava s nizom složenih izazova povezanih s lokalnim i regionalnim sukobima, koji često uključuju nedržavne aktere poput političkih milicija i terorističkih skupina. Ovi sukobi su potaknuti nestabilnošću državnih institucija, žudnjom za sve rijeđim prirodnim resursima i tako dalje. Mogućnost ponovnog izbijanja sukoba na globalnoj razini također je uzdrmala međunarodnu zajednicu, nakon invazije ruske vojske na Ukrajinu u veljači 2022. Također, napredak u umjetnoj inteligenciji povećava učinkovitost kibernetičkih napada, fizičkih napada i bioloških napada, čineći ih preciznijima i teže im je ući u trag. Uz prijetnju nuklearnim oružjem, ovi napredci duboko mijenjaju prirodu sukoba i međunarodnih odnosa. Razumijevanje uzroka i posljedica ovih sukoba ključno je za razumijevanje složenosti globalnih odnosa. Također nam omogućuje da cijenimo važnost diplomacije, suradnje i potrage za mirom u sprječavanju sukoba i njegovanju stabilnijeg i skladnijeg svijeta.

Osim nebrojenih ljudskih gubitaka, svaki sukob ima trajne posljedice na životne uvjete lokalnog stanovništva. Ratovi pogoršavaju siromaštvo i potiču rast kriminala i trgovine ljudima, povećavajući stalnu nesigurnost već uzrokovanu sukobima. Potonji također dovode do raseljavanja ljudi koji se boje za svoju sigurnost, pa čak i za svoje živote. Do kraja 2022. procjenjuje se da je 108,4 milijuna ljudi diljem svijeta bilo prisiljeno preseliti se zbog progona, sukoba i nasilja ili kršenja ljudskih prava¹. To predstavlja povećanje od 19 milijuna ljudi u usporedbi s krajem 2021., više nego dvostruko u odnosu na brojke od prije deset godina.

Na kraju, ali ne i najmanje važno, ekološki utjecaj rata, koji se rijetko spominje, značajan je, ne samo zbog sve većeg razornog kapaciteta suvremenog oružja, već i zbog toga što su programi i organizacije posvećeni pitanjima zaštite okoliša s vremenom potisnuti u drugi plan u vrijeme rata.

Sukobi i ratovi diljem svijeta relevantan su predmet proučavanja uloge medija u djelomičnom informiranju ili dezinformiranju građana. Medijska pokrivenost novonastalih sukoba istiskuje prethodne kao da su završili, a sukobi za koje smatramo da su nam najbliži nastavljaju prikrivati one udaljenije, čak i kada je stupanj nasilja usporediv. Nadalje, uspostava medijske cenzure unutar zaraćene države također može biti moćno oružje za manipulaciju javnim mnijenjem, primjerice glede interesa države da se uključi u sukob.

1. <https://www.unhcr.org/global-trends>

Europski projekt: Solidarity is about Youth (SAY)

Obrazovanje za jednakost u raznolikosti i protiv predrasuda

Danas je važnije nego ikada prije razumom se boriti protiv barbarstva. Danas je važnije nego ikada prije obrazovati mlade za borbu protiv svih oblika povlačenja u sebe i odbacivanja drugih, protiv svih oblika diskriminacije. Međunarodni dan za eliminaciju rasne diskriminacije slavi 53. rođendan. Iz toga je jasno da prethodnih 50 godina djelovanja nije bilo dovoljno za promjenu svjetonazora. Nije nimalo lako istinski promijeniti percepcije mladih i ublažiti njihova stajališta vezana uz diskriminaciju i odbacivanje, prvenstveno zato što to od nas, odgojno-obrazovnih djelatnika, zahtijeva promišljanje o vlastitim percepcijama i njihovu dekonstrukciju prije nego li smo spremni pružiti potporu mladima u tom procesu.

Izbjegavanje moraliziranja

Svaki odgojno-obrazovni djelatnik zna da za postizanje takvog cilja nije dovoljno samo djecu izlagati moralizirajućem diskursu. No naročito je teško odvojiti se od moralnog pritiska koji osjećaju Europljani kao generacija obilježena riječima „nikada se ne ponovilo“ imajući u vidu Auschwitz. Tolerancija prema lošem odabiru riječi ili dopuštanje učenicima da izraze mišljenja nalik rasizmu ili antisemitizmu za većinu je odgojno-obrazovnih djelatnika bolno iskustvo. Stoga smo u iskušenju da pripremimo učenike, da ih vodimo kroz način izražavanja, da ih podsjetimo koliko je rasizam vrijedan prijezira. Međutim, za dijalog je ključno izgraditi prostor za raspravu u kojemu se predrasude i nerazumijevanja (o stilu života, kulturi, vjeri), pritužbe i raznorazne tvrdnje mogu slobodno dijeliti. Mora postojati temelj za razbijanje tih predrasuda.

Naravno, svaki nastavni sat slobode izražavanja moramo zaključiti jasnim podsjetnikom na zakon – slovo i duh zakona.

Nijansiranje

Tijekom ove rasprave, pokušajte imati na umu da žrtve i napadači nisu nužno isključivo žrtve i napadači. Dakle, važno je pokušati izbjeći nehotični doprinos natjecanju po pitanju tko je veća žrtva.

Diskriminacija se ne tiče samo žrtava; cijelo je društvo pogođeno razvojem ovakvih stavova odbacivanja drugoga.

Nuđenje društvene alternative u školama

Gledajući s pozitivne strane, borba protiv diskriminacije podrazumijeva borbu za vrijednosti bratstva, ravnopravnosti, društvene pravde i demokracije. Te univerzalne vrijednosti nisu samo beztjelesna načela. U obrazovnim ustanovama ona moraju postati živim bićima. Želimo li u to uvjeriti najmlađe članove našega društva, iznimno je važno da ustanove postanu mjesta zajedničkog djelovanja, mjesta na kojima se učenici uče demokraciji i odgovornosti.

Sankcioniranje bez generalizacija

U konačnici, moramo biti sigurni da se sustavno bavimo rasizmom i diskriminacijom koji se pojavljuju u osnovnim i srednjim školama, da se svaki prekršaj kažnjava i da izbjegnemo generalizacije. Svima će, uključujući roditelje, biti lakše riješiti jedan od najvećih izazova našeg obrazovnog sustava uključimo li sve dionike u proces i saslušamo li svačije mišljenje.



TEORIJA U

PRAKSI

02

Teorija u praksi

Što je čitanje slika?

Francesca Veneziano, autorica

Uvod

Čitanje slika je bitan dio SAY metodologije. Temelji se na nizu koraka, od promatranja, opisivanja i tumačenja do razumijevanja. Uključuje pružanje informacija od strane trenera/ice. Važno je da susret s fotografijom bude postupan kako bi se poštivao tempo svakog mladog promatrača.

Trener/ica vodi čitanje slika i postavlja pitanja koja prate otkrivanje fotografija. Vodi mlade u analizi likova, okruženja, vizualnih elemenata, estetskih odluka... Nema pogrešnih odgovora! Dinamika grupe, u kojoj se svaki sudionik osjeća slobodnim podijeliti svoje osjećaje i nadovezati se na osjećaje drugih, ključna je za razvoj individualnog stajališta.

Opis slike

Prvi korak je susret sa slikom i njezinim sastavnim elementima. Mlade je potrebno uputiti da obrate pozornost na elemente u prednjem planu i u pozadini, sve prepoznatljive znakove, dodatke i poze. Mogu se pružiti i dodatne kontekstualne informacije.

Analiza kompozicije

Tijekom ove faze od sudionika zatražite da dešifriraju kompoziciju slike: koncept kadra, okvir, gledište i linije perspektive.

Razumijevanje namjere umjetnika

Osim što se u njemu sažima ono što su već naučili, ovim posljednjim korakom se i proširuje analiza. Mladi su razumjeli kontekst i ulogu različitih elemenata na slici. Mogu se pružiti dodatne informacije u vezi s autorskim pristupom. Obratite pažnju na pojedinosti koje otkrivaju umjetničku intenciju.

O Francesci Veneziano

Nakon doktorata iz povijesti vizualnih umjetnosti, Francesca Veneziano se posvećuje umjetničkom obrazovanju i programiranju nezavisnih kina. Doprinijela je brojnim publikacijama pišući tekstove i dizajnirajući obrazovne aktivnosti povezane s fotografijom i kinom kao vanjska suradnica te radeći za udruhu Braquage – Experimental installations i izložbeni prostor Le BAL. Osmislila je sustave mirenja za Francusku kinemateku, Nacionalni centar za vizualne umjetnosti (CNAP) i Muzej plesa u Rennesu. Autorica je i redateljica vizualne predstave *Petit rayon*.

Teorija u praksi

Što je radionica pisanja?

Pauline Guillerm, autorica

Uvod

Načini provedbe radionica pisanja razlikuju se ovisno o projektima, ali pedagogija ostaje ista i temelji se na iskustvu sudionika koje se uključuje u istraživanje različitih kreativnih područja pomoću umirujućeg i dobrohotnog okvira te preciznog ophođenja osobe koja vodi radionicu.

Radionica pisanja, kako joj pristupam u ovom dokumentu, pogoduje stvaranju i djeluje na odnose unutar grupe. Na djelu su stoga različite vrijednosti kolektiva pa se radionica pisanja doima kao idealan način da se kroz individualno i kolektivno pisanje istraži pitanje bratstva i/ili solidarnosti.

Još uvijek je potrebno razjasniti što je radionica pisanja i što sam čin pisanja podrazumijeva, u cilju razmišljanja o vlastitoj poziciji pri vođenju radionice, posebice u specifičnom okviru projekta SAY: Let's replay the fraternity card.

Let's replay the fraternity card: pustolovina radionice pisanja

Sudjelovanje u radionici pisanja u okviru ovog projekta je prije svega pustolovina. To je kreativno, kolektivno, jedinstveno i književno iskustvo. To je način istraživanja svijeta i odnosa s njime. To su vrijeme i prostor posvećeni tom otkrivanju. To je pisanje teksta/poruke koji će se uputiti anonimnom čitatelju na temelju odabranih fotografija.

Vođenje radionice pisanja je također pustolovina - strukturiranje, izgradnja povjerenja i usmjeravanje grupe i svakog pojedinačnog člana kolektiva ka stvaranju. Od šest fotografija projekta SAY, pustolovina će završiti porukama solidarnosti upućenim anonimnim čitateljima.

Ključno je ponuditi dobrohotan i ritmičan okvir u kojem će se radionica odvijati kako bi se svaki sudionik mogao mirno razvijati u tom zajedničkom prostoru.

O Pauline Guillerm

Pauline Guillerm je spisateljica i glumica. Svoje pisanje projekata hrani terenskim istraživanjima kako bi obuhvatila osjetljive aspekte stvarnosti. Osobito je zanimaju pitanja mladih, veze s lokalnim sredinama i individualne putanje. Njezine dramske tekstove objavljuje izdavačka kuća Lansman éditeur: Bleu Piscine (2019. – pobjednička predstava na Danima kazališnih autora u Lyonu), Acadie Ressay (2019.), Les amis d'Agathe M. (2015.). Nekoliko njezinih dramskih tekstova objavljeno je i u časopisima. Njezinu kratku priču Vent(s) du large objavila je izdavačka kuća Éditions Goater u zbirci Le Dragon Rouge (2020.). Pauline Guillerm je redovita gošća rezidencijalnih programa i dobitnica stipendija za pisanje (Festival Textes en l'air, udruga L'Image qui parle, rezidencija za pisce u regiji Île-de-France itd.). Suraduje s brojnim društvima te je svoje i tekstove drugih postavila na kazališne daske kako bi u grupi istražila „mogućnosti“ čitanja. Pisanje i glumu nadopunjuje praćenjem grupa iz različitih sredina u njihovim književnim i kazališnim stvaralaštvima. Što se tiče obrazovanja, magistrirala je kreativno pisanje i ima stručnu diplomu kazališnog menadžmenta, a pohađala je i tečajeve glume i radionice pisanja.

Što se tiče radionica pisanja i pedagogije, najprije je prošla osposobljavanje za vođenje kazališnih radionica kod kazališnog pedagoga Bernarda Grosjeana (na Sveučilištu Paris III), a zatim je pohađala dvogodišnji tečaj osposobljavanja za pisanje radionica u školi Aleph-Écriture. Od 2009. vodi radionice pisanja za publiku koja je uglavnom daleko od umjetničke prakse. Ti projekti imaju različite formate, ovisno o grupama, organizacijskim timovima i trajanju. Stoga je razvila i način osmišljavanja projekata i njihove prilagodbe ciljevima struktura. Radionice uvijek promatra u svjetlu ishoda tekstova, bilo da se radi o tiskanju knjižice, dizajnu fanzina ili javnim čitanjima.

01 | Kreativna pustolovina

Ulazak u pustolovinu riječima: pisanje kao slaganje riječi na stranici

Prije svega, važno je uzeti u obzir da kreativno pisanje ni na koji način nije povezano s akademskim pisanjem. Naime, pustolovina radionice pisanja vodi do neočekivanog, riječ po riječ... daleko od pravila gramatike i pravopisa! Uvijek će biti vremena za naknadno doradivanje.

Obrazovni 'ključevi':

- ~ Krenuti od riječi; riječ kao preliminarni materijal za tekst.
- ~ Prikupiti materijale za stvaranje, nikada ne počinjati ni iz čega.
- ~ Uključiti slučajnost, poticati iznenađenje.
- ~ Pristupiti kreativnom pisanju kao užitku.
- ~ Zamisliti vanjsku potporu kao igralište.
- ~ Pristupiti fazama pisanja u njihovoj komplementarnosti. Svaka faza omogućava sljedeću, čime se osvjtljava nastavak.
- ~ Doživjeti svakog sudionika kao istraživača koji, upuštajući se u pustolovinu riječi, ne zna što će otkriti, ali će iz nje izaći veći.
- ~ Podijeliti pisane tekstove kao moguću prvu verziju nadziranog, vremenski ograničenog iskustva.

Provođenje istraživanja: pisati znači vjerovati u riječi koje će izjedriti tekst

Pustolovina radionice pisanja nudi prostor u kojem se mogu uživati značenje, zvuk i ritam riječi. Iza svake riječi nalaze se druge riječi: povezana riječ, suprotna riječ, komplementarna riječ, rimovana riječ... Te će riječi dati polazni smjer, točku gledišta, vremenitost, mjesto: početak.

Obrazovni 'ključevi':

- ~ Napredovati u pisanju riječ po riječ; svaka riječ traži novu riječ.
- ~ Imenovati članove grupe kao istražitelje; tražiti druge riječi u riječima.
- ~ Sa strane zapisati zvučne igre riječima.
- ~ Poticati pisanje predlaganjem početka priče ili početka teksta.
- ~ Neka se priča sama organizira kroz riječi koje slijede, riječi koje grade narativ.
- ~ Istaknuti poeziju u tekstu.

Kretanje od fotografije, od teme: pisati znači pružiti priliku za gledanje i osjećanje

Pustolovina radionice pisanja, u kojoj se predlaže kretanje od fotografije koja je dio teme, nam omogućuje da napravimo korak u stranu, uđemo u rezonanciju, uhvatimo detalj, izdvojimo element, dovršimo sliku i pokrenemo je...

Obrazovni 'ključevi':

- ~ Koristiti fotografiju kao pokretač pisanja.
- ~ Koristiti fotografiju kao početak priče.
- ~ Koristiti fotografiju kao otkriće značenja.
- ~ Koristiti fotografiju kao pjesnički radni stol.
- ~ Koristiti fotografiju kao spremnik za riječi.
- ~ Dati priliku da se pomoću riječi prizovu pobudene slike.
- ~ Dati priliku da se pomoću riječi osjete emocije i osjećaji.

Ponovno kretanje na putovanje: pisati znači pročitati tekst u grupi, a zatim ga doraditi

Pustolovina radionice pisanja nudi prostor za čitanje tekstova koje su napisali sudionici. Stoga je riječ o ponovnom kretanju na putovanje, ali ovaj put ostavljajući po strani polazni materijal. Tekstovi su međusobno vrlo različiti, jedinstveni su i upravo to je ono što je lijepo. Na kraju ovog čitanja može se zamisliti novo putovanje: dorada teksta, pri čemu osoba koja je napisala tekst uvijek odlučuje što dalje.

Obrazovni 'ključevi':

- ~ Poticati čitanje, a ne činiti ga obaveznim.
- ~ Objasniti da tekst treba slušati u njegovoj jedinstvenosti i autonomiji. Neće se tražiti poveznice s autorom, već ono što tekst sam po sebi izaziva.
- ~ Zahvaliti osobi koja je napisala tekst, pozdraviti pisanje i iskustvo koje ono donosi.
- ~ Voditi računa o tekstovima. Obratiti pozornost na nespretnost vokabulara kada se govori o tekstu.
- ~ Razgovarati o tekstu: Je li nam se svidjelo slušanje? Što nam se svidjelo? Uvijek usmjeravati vraćanje na ono što je lijepo, zanimljivo, obogaćujuće. Pristupiti doradi tekstova s ciljem objavljivanja. Uglavnom se radi o postavljanju ciljeva: pisanje teksta, unošenje izmjena, ispravljanje pravopisa, oblikovanje.

02 | Ljudska pustolovina

Kolektivna pustolovina

Pustolovina radionice pisanja će ovisiti o kolektivnoj dinamici koja omogućava upuštanje u pisanje. Naime, za dovoljno samopouzdanja za pisanje i čitanje pred drugima, potrebno je da grupa radi na kolektivnim vrijednostima vezanim uz zajednički boljitak.

Obrazovni 'ključevi':

- ~ Predložiti proživljavanje iskustva za istraživanje vlastitog i tuđeg kreativnog dijela.
- ~ Postaviti temelje za dobrohotnost prema drugima i prema sebi.
- ~ Ograničiti vrijeme pisanja za ostvarivanje napretka u zajedničkom vremenu. Tekstovi će, ovisno o sudionicima, biti različite duljine (kvaliteta teksta nije određena brojem riječi).

Jedinstvena pustolovina

Pustolovina radionice pisanja je i prilika za stjecanje individualnog iskustva, kroz promicanje samootkrivanja, krhkog i iskrenog iskustva, pod nadzorom.

Obrazovni 'ključevi':

- ~ U obzir uzeti svaki tekst i svakog sudionika u njegovoj jedinstvenosti.
- ~ Postupati u skladu s razumijevanjem prijedloga od strane svake osobe. Ne postoji „skretanje s teme“.
- ~ Poticati sudionike. Nikada ne postoji obveza pisanja.
- ~ Obratiti pozornost na svaku osobu i ponuditi joj pomoć (pisati s njom, odgovoriti na njezino pitanje, pružiti joj podršku...).

Pedagoška pustolovina

Pustolovina radionice pisanja zahtijeva od osobe koja je pratitelj na putovanju da:

- ~ Bude zainteresirana i uključena.
- ~ Bude svjesna grupne dinamike i ritma sesije.
- ~ Obrati pozornost na svakoga. Ne postoje točni ili pogrešni odgovori, ne postoji skretanje s teme, ne postoji dobar ili loš tekst.
- ~ Napravite pokus: pripremite radionicu, sami isprobajte prijedloge.

FOTOGRAFIJE





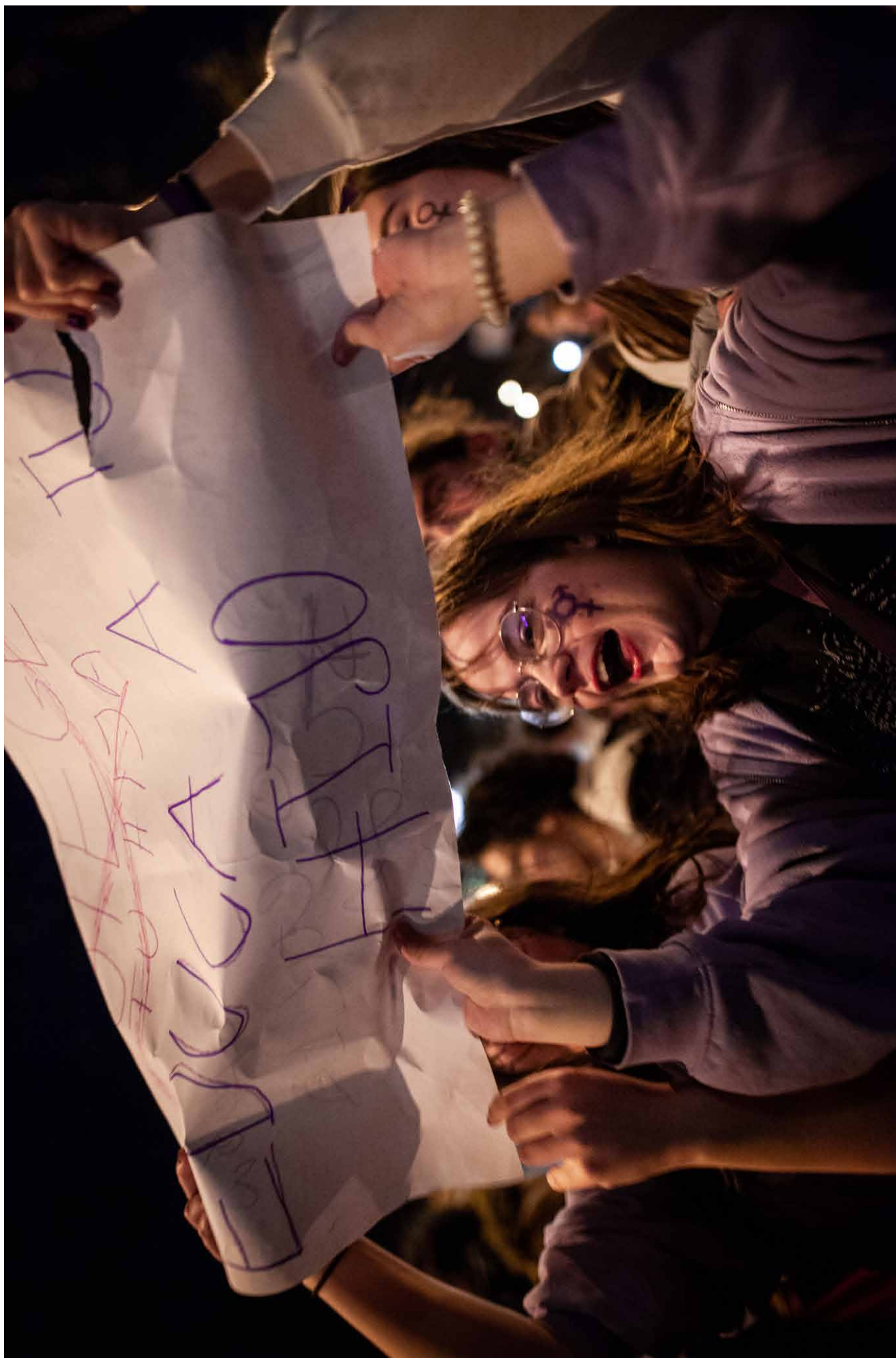


© Bruce Davidson, Magnum Photo — Selma March, Alabama









Teorija u praksi

Elementi analize fotografija



Eva © Aljoša Bokan

Aljoša Bokan

Aljoša Bokan učenik je četvrtog razreda Srednje škole za dizajn i fotografiju. Rođen 2005. godine, živi i radi u Ljubljani. U slobodno vrijeme bavi se fotografijom i fotografskim projektima. Radio je na nekoliko projekata, među kojima i kao direktor fotografije na kratkometražnom filmu za mlade *The Art of Choice* (redateljica Barbara Makovec). Fotografirao je i razne događaje, poput međunarodnog projekta YAFE (Youth work for the Earth). Organizirao je dvije samostalne izložbe fotografija u omladinskom centru Young dragons, od kojih je jedna nastavak modne revije i kolekcije Raz-kroj za mlade Neže Zelnik i Luke Sonca. Na fotografiji modna dizajnerica, inače trans osoba, nosi svoju kreaciju iz modne kolekcije Raz-kroj (Smrt).

OPIS FOTOGRAFIJE:

Maneken i modni dizajner Luka Sonc koristi zamjenicu 'ona' i zove se Eva. Nosi svoju kreaciju kreiranu za modnu reviju u sklopu projekta RAZ-KROJ (Propadanje) u omladinskom centru u Ljubljani. Ona je trans osoba u procesu promjene spola. Fotografija pokreće pitanja diskriminacije trans osoba koje doživljavaju u svakodnevnom životu. Inspiracija za modnu reviju "Raz-kroj", mladih dizajnerica Neže Zelnik i Eve Sonc, došla je iz asocijacije na propadanje i obnovu života u prirodi. Stara odjeća dobila je novi život u dizajnu kolekcije

Utisci

Ljepota
Elegancija
Visoka moda
Rod
identitet
Žena
Trans osoba
Moda
Dizajn
Snaga

Važni vizualni elementi

Ženstvenost/muškost
Poziranje poput modela
Srednji snimak
Tama/svjetlo
Modna odjeća
Oblik i boja manšete
Podij
Kontrasti između stila modela i napuštenog mjesta

Moguće teme

Rod
Uloga odijevanja u izgradnji identiteta
Rodni identitet
Ravnopravnost
Rodna diskriminacija
Diskriminacija transrodnih osoba
Recikliranje
Priredbe

Pitanja perspektive

Forma: što efekt snimanja iz kontra kuta donosi našoj percepciji lika?

Sadržaj: kakvu ulogu igra odjeća u izgradnji nečijeg identiteta?

koja je procvjetala na modnim pistama i - u posebno organiziranom snimanju fotografa Aljoše Bokana - u napuštenim urbanim sredinama. „



Selma March, Alabama
1965, objavljeno u "Time of Change: Civil Rights"
Photographs . 1961-1965, Los Angeles, St Ann's Press, 2002
© Bruce Davidson, Magnum Photo

Bruce Davidson

Rođen u Chicagu 1933., Bruce Davidson osvojio je prvu nagradu na Kodakovom nacionalnom srednjoškolskom natjecanju 1949. godine.

Diplomirao je na Sveučilištu Yale 1955., a njegov doktorat na temu pogleda iza kulisa američkog nogometnog tima objavljen je u časopisu *Life*.

Zatim se preselio u Pariz na dvije godine zbog vojne službe, gdje je napravio svoju prvu kolekciju: Udovica s Montmartrea, koju je predstavio Henriju Cartier-Bressonu. Istodobno je dobio honorarnu poziciju u *Life*-u.

Pridružio se agenciji Magnum 1958. i snimio priču o usamljenom klaunu u putujućem cirkusu: Patuljak.

Godine 1961. zapošljava ga *Vogue* kao modnog fotografa, gdje ostaje tri godine. Iste godine počeo je raditi na borbi Afroamerikanaca za građanska prava, a sljedeće godine dobio je Guggenheimovu stipendiju za proširenje studija na New York, Chicago i američki jug. Te su slike sada okupljene u zbirci *Vrijeme za promjene*, objavljenoj 2002. Tema je također bila predmetom izložbe u Zakladi Henri Cartier-Bresson 2007.

66 OPIS FOTOGRAFIJE:

Rano sam donio odluku da neću kupiti teleobjektiv, da nikad ne budem dalje od metar i pol od prosvjednika i policajaca koje sam fotografirao na ulicama. Htio sam biti gotovo u kadru (...) Bio sam blizu i bio sam brz. Morao sam biti samo da ostanem korak ispred uhićenja. Sve vrijeme dok sam svjedočio toj borbi, osjećao sam da sam dio nečega, a ne odvojen od toga. To je uvijek instinkt i mislim da mi je dobro služio. „

Utisci

Borba
Uvjerenje
Napetost
Nepravda
Ljtnja
Zajedništvo
Snaga

Važni vizualni elementi

Crno bijelo
Snimanje pokreta
Krupni plan
Zastava SAD-a
Razlike između prednjeg i pozadinskog plana
Riječ "glasati"

Moguće teme

Glasanje
Rasizam
Mladi
Borba za ravnopravnost
Sloboda
Prava
Prepoznavanje
Prosvjed
Slogan

Pitanja perspektive

Forma: zašto se fotograf odlučio toliko približiti jednom od prosvjednika?

Sadržaj: je li ova fotografija iz 1965. aktualna i danas?

Dana 22. ožujka 1965., 300 prosvjednika za građanska prava marširalo je od Selme, Alabama, do glavnog grada Montgomeryja kako bi se usprotivili lokalnim institucijama koje su sprječavale Afroamerikance da se registriraju za glasovanje. Tri dana kasnije, više od 25000 ljudi okupilo se u državnom glavnom gradu kako bi poslušali govor Martina Luthera Kinga Jr. i predali peticiju segregacijskom guverneru Georgeu Wallaceu.

Ovo je bio treći marš. Prvi je održan 7. ožujka, kada su državna i okružna policija ometale, a zatim i napale prosvjednike na mostu Edmunda Pettusa. Dva dana kasnije, Martin Luther King Jr. predvodio je ceremonijalni marš preko mosta za kratku molitvu prije nego što je primio sudski nalog kojim je događaj prekinut. Sva tri marša, uključujući krvavo gušenje prosvjeda na mostu Pettus, imali su široki publicitet i skrenuli su nacionalnu pozornost na biračka prava na jugu. Zgrožen onim što je vidio, predsjednik Lyndon B. Johnson je 15. ožujka u Kongresu predstavio prijedlog zakona koji će postati Zakon o pravima birača, jedan od najučinkovitijih dijelova zakona o građanskim pravima ikada donesenih. Godine 1960. Alabama je imala 53000 registriranih crnih glasača, a 1990. godine deset puta više.



Planet Volk © Dante Farrisella

Dante Farrisella

Rođen 1956. godine, fotograf se bavi interkulturalizmom i obranom ljudskih prava, a producirao je brojne izložbe i filmove iz društvenog područja:

- "Među nama", projekt financiran od strane Zaklade Cassa di Risparmio Modena
- „Žene Afrike“, za pokrajinu Modena
- "Posao je za čovjeka, zanatsko selo Modene"
- "Svaki dan ovako - kronike svakodnevnog nasilja nad ženama" za općinu Modena
- Dokumentarac "Zakon (nije) isti za sve" o institucionalnom rasizmu.

Njegovo fotografsko istraživanje polazi od kazališta i razvija se u otkrivanju osobe i okoline zahvaljujući radu između fotografa i subjekta.

Utisci

Ovisnost
Interpretacija uloga
Odnos njegovatelja i pacijenta
Inscenacija

Važni vizualni elementi

Kutije s lijekovima u prvom planu
Mrežica za kosu
Stol
Crna pozadina

Moguće teme

Ovisnosti
Mentalno zdravlje
Lijekovi
Suživot
Suzdržanost
Deprivacija
Zabrana

Pitanja perspektive

Forma: koji elementi čine prednji plan ove fotografije?

Sadržaj: kako možemo odgovoriti na probleme mentalnog zdravlja?

“ OPIS FOTOGRAFIJE:

Realizirana tijekom MAT-a (Tjedna mentalnog zdravlja) u Modeni 2023., emisija donosi na pozornicu probleme odnosa između korisnika i ustanova za liječenje u području zaštite mentalnog zdravlja. Kustos Social point Carpi (Aliante coop sociale) i Associazione Culturale Appena Appena APS uz sudjelovanje korisnika i operatera službe za mentalno zdravlje AUSL Modena. ”



Uvozna pustinja © Bojan Mrđenović

Bojan Mrđenović

Bojan Mrđenović (r. 1987.) diplomirao je povijest umjetnosti i informacijske znanosti na Filozofskom fakultetu u Zagrebu (2012.). Diplomirao je kameru na Akademiji dramske umjetnosti (2015.). Danas je profesor fotografije na Odsjeku za snimanje ove akademije. Radi kao redatelj fotografije i fotograf. Njegova umjetnička praksa vezana je uz političke teme, ljudske potrebe i socijalna prava.

Utisci

Čuđenje
Zbunjenost
Briga
Ljepota krajolika
Apstrakcija
San

Važni vizualni elementi

Kromatski ton (plavo)
Oblaci
Grane koje izviruju iz vode
Nedostatak horizonta i ljudske prisutnosti
Teksture/materijali
Mjerilo i dimenzija

Moguće teme

Mašta
Vizualni podražaj vs. znanje/kontekst
Predrasude i pretpostavke
Uništavanje krajolika
Prirodno i umjetno
Okoliš, ekologija, održivost

Pitanja perspektive

Forma: kakve osjećaje izaziva nedostatak dubinskog polja?

Sadržaj: kako razumijevanje konteksta može promijeniti našu percepciju?

“ OPIS FOTOGRAFIJE:

Krajolik je stvoren od gipsanog mulja, koji nastaje kao nus-produkt proizvodnje gnojiva u najvećem industrijskom pogonu u Hrvatskoj. Za potrebe proizvodnje fosfor je ekstrahiran iz uvezenog afričkog pijeska, ostavljajući gipsano blato kao talog. U razdoblju od 30 godina, više od 6 milijuna tona mulja pohranjeno je na ovom mjestu, usred prirodnog rezervata. Gnojiva se koriste za poticanje prirodnog rasta, ali s druge strane njihova proizvodnja rezultira neživotnim, transformiranim krajolikom.

Tvornica proizvodi gnojiva, koristeći 1/4 ukupne potrošnje plina u Hrvatskoj. Gnojiva se koriste u poljoprivredi, što ovu tvrtku čini značajnom za domaću proizvodnju hrane. Također, daje zaposlenje lokalnom stanovništvu: svaki aspekt života lokalne zajednice povezan je s tvornicom, ona hrani grad doslovno i simbolički. S druge strane, proizvodi značajnu ekološku štetu. ”



No name © Agnieszka Sadowska

Agnieszka Sadowska

Fotografkinja i fotoreporterka, urednica u tjedniku *Plus 1990-ih*, gotovo 30 godina dokumentirala je društvena i kulturna događanja u *Gazeti Wyborcza* u Białystoku. Dobitnica je, među ostalim, nagrade gradonačelnika Białystoka te finalistica Grand Press Photo natjecanja 2023. godine.

Utisci

Strah
Tuga
Bespomoćnost

Važni vizualni elementi

Slika
Drveće
Ljudi
Lica
Metal
Bodljikava žica

Moguće teme

Ljudska prava
Humanitarna kriza
Građanstvo
Europska Unija

Pitanja perspektive

Forma: zašto se čini da su ljudi na fotografiji u pozadini?

Sadržaj: kakav utjecaj može imati gradnja graničnih zidova na osobne slobode?

“ OPIS FOTOGRAFIJE:

Ovi ljudi na fotografiji iza zida su izbjeglice koje pokušavaju izaći iz ratnih zona, sukoba i jednostavno u potrazi za boljim životom, kao ekonomski migranti - pokušavaju ući u Europsku uniju. Mnogi od njih obolijevaju nakon višednevnog boravka u šumama, bez hrane, vode, lijekova, na niskim temperaturama, spavajući na goloj zemlji, bez zaklona od mraza, oborina, vjetrova. Izbjeglice koje uspiju prijeći zelenu granicu i prijeći na poljsku stranu, popeti se na zid, skočiti s njega, često slomeći noge, hvata poljska granična straža i gura ih natrag u Bjelorusiju gdje nisu sigurni. Mnogi aktivisti iz Poljske pokušavaju im pomoći u nabavi hrane, vode i odjeće, između ostalog. U suradnji s liječnicima i spasiocima

izvršene su medicinske intervencije na terenu. Na fotografiji ljudi žele prijeći zid, ali ne mogu zbog poljske granične straže koja čuva granicu. Fotografkinja je napravila fotografiju kako bi izvijestio o situaciji i pokazao društvu istinu o humanitarnim krizama koje se tamo događaju. ”



Hartas © Julieta Dorin

Julieta Dorin

Rođena u Parizu, Julieta se usavršavala u Buenos Airesu, a sada živi u Madridu. Započela je studij fotografije na Gradskom institutu za fotografsku umjetnost i audiovizualne tehnike (IMDAFTA) i završila napredni tečaj dokumentarne i novinarske fotografije Udruženja grafičkih reportera Republike Argentine (ARGRA) 2008. Neposredno prije, 2007., stekla je visokoškolsko zvanje Advanced Technician in Journalism na Institutu Taller, Escuela, Agencia (TEA). 2015. stekla je diplomu prvostupnice audiovizualne komunikacije na Sveučilištu San Martín (UNSAM). Od 2020. godine živi u Madridu i radi u filmskoj industriji.

“ OPIS FOTOGRAFIJE:

Međunarodni Dan Žena. Tekst znaka: "Educa a tu hijo" (Obrazujte svog sina). Prema podacima WHO-a, procjenjuje se da su dvije od svake tri žene u životu pretrpjele neku vrstu nasilja. Povijesno gledano, feminizam je konstituiran kao odgovor žena i feminiziranih identiteta protiv sustavnog ugnjetavanja patrijarhata i njegovog uspostavljenog društvenog (ne)poretka. Danas je neizbježno nastaviti s prisvajanjem javnog prostora kako bismo učinili vidljivim smrti, nestanke i zlostavljanja nekih od naših. Kao manifest Komisije madridskog feminističkog pokreta 8M kaže: *Mi smo migranti, rasni, crni i smeđi. Mi smo trans, interseksualni i nebinarni; mi smo gay i biseksualni; mi smo majke i bake; mi smo jednoroditeljske obitelji; mi smo disidentske obitelji; mi smo disidenti obitelji. Mi smo nadničari, domaćice i njegovatelji, obučari, čistačice u bolnicama, socijalno-zdravstvene radnice, Kellys, tekstilne radnice u borbi i sve žene u štrajku. Oni zbrinuti, stažisti, jahači, autonomni - lažni ili istiniti. Mi smo prostitutke.*

Utisci

Borba
Feminizam
Pritužba
Ljutnja
Odgovornost
Ogorčenost
Euforija

Važni vizualni elementi

Vikanje
Natpisi
Lica
Ljubičasta boja

Moguće teme

Fotoreportersko izvještavanje
Zastupanje manjina i disidenata
Ideološko čitanje slika
"Fotografije su napravljene, a ne snimljene"

Pitanja perspektive

Forma: kako kadriranje fotografije pojačava osjećaje koji izviru iz gomile?

Sadržaj: kako feminizam predstaviti na demonstracijama?

Mi smo bez one dokumenata, protjerane, izbačene i žrtve trgovine ljudima i seksualnog, poljoprivrednog, tekstilnog i skrbničkog iskorištavanja. Mi smo studentice, nezaposlene, umirovljenice i domaćice. Mi smo te koje su kriminalizirane zbog naše borbe i one koje neće stati.”

Teorija u praksi

Primjer radionice analize fotografije za predškolski uzrast

Le Bal - Ersilia



Uvozna pustinja © Bojan Mrdenović

01 | Promatranje

- ~ **Pogledajte** fotografiju i popišite elemente koje vidite: oblaci, grane, sjene od grana, voda.
- ~ **Imajte na umu** da je glavni kromatski ton plava, boja neba i mora. Nijanse plave su više ili manje intenzivne: nebo je tamnije, voda vrlo bistra. Granica između to dvoje je nejasna, bez jasne linije horizonta.
- ~ **Skrenite pozornost djece na grane.** Možete li pogoditi njihovu veličinu? Da bi shvatili njihovu veličinu, trebali bi vidjeti referencu na slici: referentni element čije su dimenzije poznate, kao što je ljudsko biće.
- ~ **Kako bi ih natjerao na razmišljanje,** fotograf stvara tajanstvenu sliku: ne znamo ni veličinu krajolika, ni njegovu lokaciju. Nigdje se ne vidi horizont. Lijevo na slici grane se iznenađujuće uzdižu iz oblaka! Kakav učinak ovo ima?

02 | Vrijeme za zamišljanje, vrijeme za razumijevanje

- ~ **Pitajte** djecu kakve emocije ili dojmove kod njih izaziva ova fotografija. Vedrina, mekoća, osjećaj da su u snu, strah od praznine... Istaknite da te osjećaje uzrokuju vizualni elementi.
- ~ **Zamislite** kako izgleda ovo misteriozno mjesto. Krajolik u kojem su ljudi nestali, prostor koji će uskoro biti okupiran nadnaravnim pojavama...
- ~ **Podijelite poruku fotografa.** Ovaj se krajolik nalazi u blizini tvornice za proizvodnju gnojiva. To je bazen s vodom u koji je bačen otpad iz postrojenja.
- ~ **Istaknite kontrast:** ova slika, koja na prvi pogled prikazuje krajolik iz snova, rezultat je vrlo stvarne ljudske intervencije koja je pogubna za okoliš. Fotograf želi pokazati da se naše gledište može promijeniti nakon što otkrijemo kontekst. Jesu li se nakon ovog pojašnjenja osjećaji djece promijenili? Kakve su njihove reakcije?

03 | Stvarajmo!

15 minuta

Potrebni materijali:

- Jedan A4 list po djetetu; iz tiskane slike, jedna izrezana slika neba po djetetu; pribor za crtanje i bojanje (tinte, pastele, bojice, kistovi, pečati itd.); ljepilo, traka ili magneti.
- **Prije vježbe**, odvojite trenutak i primijetite da su nebo i voda različite konzistencije. Obrisi oblaka blijede i stapaju se; u prvom planu voda stvara ispucalu površinu, kao da se kida u dodiru s pijeskom. To je zbog krhotina koje je ostavio talog žbuke.
- **Pedagoški izazovi**: razgovarajte o pristupu fotografa koji stvara krajolike bez brige za vjerodostojnost. Cilj fotografije nije uvijek prikazati stvarnost onakvom kakva jest!

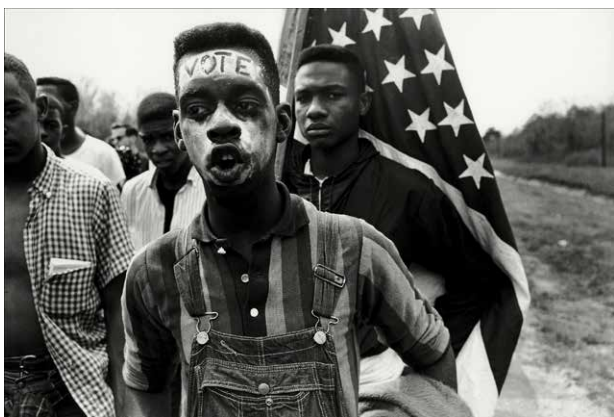
Ponudite djeci praktičnu aktivnost u dva koraka.

- **01 | Podijelite** list A4 svakom djetetu i zamolite ih da ga vodoravno presaviju na pola. Na donjoj polovici nacrtajte ili naslikajte pejzaž.
- **Upute**: krajolik mora sadržavati žive elemente (more s ribama, livadu s cvijećem, bujnu šumu...) i zauzimati cijelu površinu polovice lista - horizont se ne smije vidjeti!
- **02 | Dajte** svakom djetetu izrez neba na fotografiji. Zamolite ih da ga zalijepi na vrh lista. Svako dijete ide kući sa svojim krajolikom iz snova! Također možete prikazati parove nebo/pejzaž na ploči pomoću magneta ili trake.

Teorija u praksi

Primjer radionice analize fotografije za učenike_ ce osnovnih škola

Le Bal - Ersilia



Selma March, Alabama
1965, objavljeno u "Time of Change: Civil Rights"
Photographs . 1961-1965, Los Angeles, St Ann's Press, 2002
© Bruce Davidson, Magnum Photo

01 | Opis

- ~ **Opišite sliku s djecom:** istaknite crno-bijelo, prisutnost nekoliko muškaraca, činjenicu da su fotografirani u hodu.
- ~ **Skrenite pozornost** na blizinu kamere mladiću, protagonistu fotografiranom u krupnom planu. Fotograf je blizu prosvjednika, s njima. On dijeli njihov cilj.
- ~ **Uočite razlike** između čovjeka u prvom planu i onih u pozadini. Gledaju u fotografa. Čovjek u prvom planu gleda ravno naprijed. Na njegovom čelu je tiskanim slovima ispisana riječ: "GLASAJ".

02 | "GLASAJ!" Slogan u crno-bijelom

- ~ **Razgovarajte** o tome što je slogan, ističući kratku, jezgrovitu formulaciju koja bi trebala 'pogoditi žicu'.
- ~ **Podijelite kontekst:** ova je fotografija snimljena u Sjedinjenim Američkim Državama tijekom prosvjeda za pravo glasa za afroameričko stanovništvo 1960-ih.
- ~ **Pitajte** djecu zašto je prosvjednik odlučio napisati slogan na svom licu: kako to pridonosi snazi sadržaja? Upisan na kožu, zahtjev je neodvojiv od mladog čovjeka.
- ~ **Primijetite** da je lice obojeno u bijelo. Prosvjednik prenosi jasnu ideju. Skidajući bijelu boju sa svog čela, on bijelcima oduzima privilegiju da jedini imaju pravo glasa.

03 | Zahtjev kroz riječi

Fotografija je dio serije: sкупа fotografija kojeg je autor osmislio kao koherentnu cjelinu. Kroz više fotografija, serija može razviti temu ili prenijeti poruku.

Pokažite djeci druge fotografije iz serije na kojima prosvjednici drže transparente: <https://www.magnumphotos.com/newsroom/society/bruce-davidson-selma-marches/> Iako su različiti, njihovi slogani brane isti cilj.

Pitajte djecu: koju bi promjenu željeli vidjeti u svojim životima ili u svijetu? Započnite raspravu stavljajući fokus na sličnosti i razlike između njihovih zahtjeva.

Predložite djeci da napišu slogane kojima će izraziti svoje zahtjeve. Ako žele, mogu raditi u paru: zajedno smo jači!

Slogani se mogu pisati i na razglednicama...

Teorija u praksi

Primjer radionice analize fotografije za učenike_ice srednjih škola

Le Bal - Ersilia



Eva © Aljoša Bokan
Projekt "Raz-kroj", 2023

01 | Standardi ljepote

- **Odvojite vrijeme da promotrite** Evu Sonc, protagonisticu slike. Obratite pažnju na izraz lica i pozu. Istaknite što nas iznenađuje: androginitet modela.
- **Opišite odjeću:** koji njezin dio podržava rodnu dvosmislenost?
- **Razgovarajte s mladima** o tijelima i standardima ljepote modela. Dizajneri i modne kuće pokazuju veliku slobodu u kreiranju odjeće, ali tijela modela uglavnom odgovaraju standardima ženstvenosti i muškosti.
- **Pitajte mlade** koji su to standardi? Kako ih Eva Sonc poštuje, odnosno potkopava?

02 | Igranje kontrastima

- **Usredotočite** se na okruženje. Podijelite s mladima: fotograf je želio ponovno uložiti u napuštena urbana područja.
- **Promotrite** kako ovaj dekor ruši naša očekivanja. Luksuz se obično povezuje s modnim revijama.
- **Istaknite** da se ova fotografija igra kontrastima: muška odijela/ženski dodaci, luksuz modnog svijeta/napušteni prostor. Naglasite da ovo prazno okruženje ističe posebnost Eve Sonc i čini da se njezina silueta ističe u pozadini.
- **Obratite pozornost** na blago niskokutni položaj kamere, zbog čega tijelo Eve Sonc djeluje imponantno, majstorski i ponosno. Napomenimo i da na ovoj snimci podignuti dio na kojem model pozira podsjeća na modnu pistu.
- **Pregledajte** ove elemente s mladima. Eva Sonc snažno ističe svoje posebnosti. Odabirom ambijenta i kadra, fotografija ih pomaže izraziti i naglasiti.

03 | Kodeksi

oblikuju način na koji gledamo na stvari

- **Razgovarajte s mladima** o tome da je način na koji promatramo tijela uvjetovan skupom kodeksa i modela koji uspostavljaju standarde ljepote, ženstvenosti i muškosti... Koji su to kodeksi?
- **Primijetite** da svaka kultura treba modele: oni nisu nužno negativni, ali pomažu ljudima da se povežu, da se organiziraju unutar društva, da se približe drugim kulturama...
- **Razgovarajte** o ulozi fotografije u širanju ili osporavanju ovih standarada/kodeksa.
- **Otvorite raspravu:** kakav utjecaj ti kodeksi i standardi imaju na naš svakodnevni život? Koje treba zadržati, kojej preispitati?

Teorija u praksi

Primjer radionice fotografije

Primjer fotografske radionice s djecom i mladima.

Svaki odlomak predstavlja moguće, ali ne i iscrpne prijedloge.

Potrebni materijali i oprema:

- ~ Fotoaparati (ili mobiteli za stariju djecu)
- ~ Pisač za ispis fotografije ili bilo koji drugi uređaj koji bi vam omogućio ispis fotografije
- ~ Selotejp ili bilo što drugo (pano) za izložiti fotografije

01 | Analiza serije fotografija

Upoznajte mlade sa serijom fotografija *Imported Desert* Bojana Mrdenovića i *Selma March*, *Alabama* Bruce Davidson-a.

- ~ **Poveznice na ove serije:**
<https://www.magnumphotos.com/newsroom/society/bruce-davidson-selma-marches/>
<https://bojanmrdenovic.com/imported-desert/>
- ~ **Analizirajte fotografije zajedno**, usredotočujući se na razmjere kadrova, postavke, pozu ili kretanje protagonista. Definirajte kako ti skupovi fotografija čine seriju: koherentnost mjesta, fotografirani ljudi, zabilježeni događaji, estetika (crno-bijela ili u boji, kompozicija...).
- ~ **Razgovarajte** o tome što je unutar okvira i izvan okvira, pozivajući mlade ljude da zamisle što se događa oko uhvaćenog dijela stvarnosti. Razgovarajte: zašto je fotograf odabrao baš ovaj položaj kamere?
- ~ **Pitajte mlade:** je li fotograf istraživao lokaciju? Jesu li te fotografije bile unaprijed pripremljene ili snimljene na licu mjesta?

02 | Izrada serije: pejzaži vs portreti

Upute:

- ~ **Izradite** seriju od 10 fotografija. Moguće teme: okolni krajolici, portreti lokalnog stanovništva.
- ~ **Razgovarajte o ograničenjima vježbe.** Npr.: izvidjeti područje, unaprijed razmisliti o situacijama koje treba fotografirati, zatražiti pristanak ljudi za fotografiranje.
- ~ **Podijelite mlade** u grupe od 3 ili 4, prema seriji po njihovom izboru. Svaka grupa će imati dva tjedna vremena za izradu.

Upoznavanje s kamerom:

- ~ **Podijelite** kameru svakoj grupi. Ostavite vremena za početno rukovanje opremom.
- ~ **Pozovite** mlade da se fotografiraju u različitim kadrovima (krupni plan, američki kadar, opći kadar), pozirajući ili u pokretu, s više ili manje svjetla...

Kolektivni osvrt

Svaka skupina mladih ljudi odvoji vrijeme kako bi predstavila fotografije koje su izradili drugima.

- ~ **Elementi koje trebaju unaprijed opisati:** razlozi za odabir teme, koraci poduzeti prije vježbe, poteškoće i iznenađenja na koje su naišli, moguća podjela zadataka unutar grupe.
- ~ **Elementi argumentacije:** izbor kompozicije, položaj kamere, moguće poveznice između jedne fotografije i druge.
- ~ **Nakon što svaka grupa završi:** raspravite o koherenosti serije, njihovim jakim stranama i područjima za poboljšanje.
- ~ **Zajednička rasprava:** kakve su reakcije mladih? Jesu li ih se dojmile određene fotografije iz različitih serija? Jesu li primijetili neke elemente koji se ponavljaju?

03 | Izadite iz okvira!

Svaka grupa pozvana je proširiti gornje upute na lokaciju po vlastitom izboru (kućni prostor, javni prostor, poslovni prostor itd.). Moguće teme:

- 01 |** Nepoznati, izolirani ili neiskorišteni prostori
 - 02 |** Manifestacije ili javna događanja
 - 03 |** Portreti ljudi koji pripadaju istoj skupini (profesija, obitelj...)
- ~ **Rasprave:** koji su izazovi ovih novih uputa? Kako otvaraju područja slobode i potiču susrete?

Priprema izložbe fotografija

Svaka grupa predstavlja svoju seriju i otkriva one drugih skupina, slijedeći isti protokol kao i za prvu skupnu izložbu.

Kojih 5 slika najviše privlače njihovu pozornost? Da li ih smatraju relevantnim? Iznenađujućim? Žele li ih vidjeti na izložbi?

Konačan odabir vrši trener u suradnji s mladima.

- ~ **Raspravite o načinu na koji žele predstaviti fotografije (kako ih izložiti?):** kako zamišljaju da će njihova serija biti prikazana? Klasično (linearno), u određenom obliku, sa ili bez reda...
- ~ **Prije javnog izlaganja:** za svaku seriju napisati uvodni tekst i natpise (autor, naslov, godina) uz fotografije.

Teorija u praksi

Tri primjera radionica pisanja

Nastasia Paccagnini, autorica

Predgovor

Nastasia Paccagnini kao umjetnica

Nastasia je pjevačica, tekstopisateljica, glazbenica i suradnica društva Compagnie Explorations Écofantastiques. Samouka i obdarena bezgraničnom maštom, Nastasia priča priče i izmišlja nove svjetove koji nas izvlače iz naše svakodnevice, koji nas propituju, ali i tjeraju da sanjamo. Svoj zvučni svemir, koji je od 2018. zadobio nekoliko oblika i uključuje brojne suradnje, razvija u pop projektu Crenoka.

Osjetljiva na ekološka pitanja i klimatske promjene, Nastasia je 2021. svoje istraživanje odvela korak dalje. Vođena poticajem svoje propitkivajuće prijateljice Audrey, otkriva autoricu Donnu Haraway i njezine eseje *Staying with the Trouble* (2016.), djelo koje ju je nadahnulo da zaroni dublje u pitanje čovjeka i njegova mjesta u narativima ili u načine artikulacije našeg odnosa prema planetu te predlaže nove suradničke narative za zamišljanje svijeta sutrašnjice. Ovaj novi projekt se zove Planète Corail (ilustrirana glazbena priča za uzrast 6+).

Također, s tri prijateljice knjižarke vodi podcast *Outrages*, program posvećen queer i feminističkog štitu, čiji je cilj potaknuti promišljanje o spornim temama kroz knjige i stripove. Podcast *Outrages* vode Manon, Morgane, Hélène i Nastasia.

Nastasia Paccagnini kao predavačica

Oslanjajući se na svoje iskustvo s programom *Francos Éduc* (*Francofolies de La Rochelle*), Nastasia od 2020. nudi radionice pisanja tekstova za pjesme na francuskom i/ili engleskom jeziku. Radi sa svim vrstama publike, uključujući one koje nemaju nužno pristup kulturi - centri za dnevnu njegu, škole, domovi za starije osobe, mladi koji se vraćaju na posao, bolnice, osobe s motoričkim poteškoćama, društveni domovi... Cilj je ponuditi radionice na kojima se svatko može slobodno izraziti, koristeći se ovom vježbom kao katarzičnim trenutkom oslobađanja kroz pisanje i pjevanje!

Nastasia surađuje i s udrugom *Jeunesses Musicales de France*, nudeći radionice i tečajeve osposobljavanja za nastavnike i učenike!

Uvod

Radionice pisanja se sastoje od tri različita koraka.

01 | Prvi dio, koji je zajednički svim radionicama, jest „razglednica“: **≈ 1 sat**

Tijekom te početne faze, sa sudionicima ćete proći sljedeće:

- ~ Povijest razglednice: kada je izmišljena i zašto?
- ~ Što podrazumijeva pisanje u „malom formatu“?
- ~ Tko je primatelj i kako se obratiti nepoznatoj osobi?
- ~ Zatim zajedno definirajte temu zajedničkog pisanja (primjerice, bavimo se temom „bratstva“).

02 | Zatim se usredotočite na formu. U tu svrhu sudionicima možete ponuditi tri vrste radionica pisanja koje traju otprilike: **≈ 1 sat (ili dva ako imate vremena)**

- ~ Obična radionica pisanja
- ~ Radionica o stripu: jedna ili dvije table crteža/teksta, kolaž
- ~ Radionica pisanja haikua ili pjesama, s mogućnošću uglazbljivanja teksta!

03 | Pisanje možete učiniti kolaborativnim. Slobodni ste vježbu prilagoditi svojoj metodologiji. Vođenje radionice pisanja s mladima zahtijeva suosjećajno uho i pedagošku podršku u kojoj svatko mora pronaći svoje mjesto: zapamtite da vježba mora biti zabavna i da je najvažnije zabaviti se!

Ciljevi radionice

- ~ Promicanje kreativnosti i samoizražavanja pisanjem jedinstvenih poruka.
- ~ Njegovanje empatije i povezanosti s ljudima: čin pisanja nepoznatoj osobi može pomoći sudionicima da razviju empatiju tako što zamišljaju reakciju primatelja razglednice. Time se potiče razumijevanje iskustava i perspektiva drugih.
- ~ Istraživanje novih tema i produbljivanje razmišljanja o jedinstvenom iskustvu (za razliku od tradicionalnog pisanja).
- ~ Promišljanje društvenih pitanja, jednakosti i poštivanja drugih, uz rad na pisanom i usmenom izražavanju te na sposobnosti privlačenja pozornosti.
- ~ Razvijanje vještina kritičkog mišljenja.
- ~ Promicanje kulturnih otkrića: ako se razglednice šalju nepoznatim osobama u različitim regijama ili zemljama, sudionici mogu otkriti nove kulture i tradicije.
- ~ Razvijanje vještina pisanja i crtanja u zabavnoj radionici!
- ~ Izgradnja samopouzdanja: dijeljenjem svojih tekstova s drugim sudionicima i razmjenom/primanjem konstruktivnih povratnih informacija, budući autori i umjetnici mogu razviti svoje samopouzdanje i osjećati se opuštenije u odabranom mediju.

Tema bratstva... i mnogo više!

Odlučila sam istražiti temu bratstva kao inspirativan primjer za vježbe i radionice. Međutim, ključno je zapamtiti da je prostor za pisanje otvoren za mnoštvo raznolikih i zanimljivih tema.

Bratstvo može biti početna točka, ali je daleko od jedine opcije: svakog sudionika se potiče da istraži druge teme, neovisno jesu li to:

- ~ Borba protiv rasizma
- ~ Ravnopravnost spolova, rodna ravnopravnost
- ~ Ekološka tranzicija
- ~ Mentalno zdravlje i dobrobit
- ~ Borba protiv diskriminacije
- ~ Ratovi i međunarodni sukobi

Bratstvo...?

Zanimljivo je primijetiti da pojam „bratstvo“ ponekad može biti reduktivan jer se često koristi za označavanje veza uzajamne pomoći među pojedincima, ali se tradicionalno temelji na riječi „brat“, koja ima mušku konotaciju. Time se mogu isključiti osobe koje se ne identificiraju s muškim rodnom („žene“, nebinarne osobe i drugi rodni identiteti) ili umanjiti njihovo iskustvo i perspektive.

Stoga je važno ispitati pojmove kao što su „sestrinstvo“ (koje nije uključivo) i „adelfija“ kako bi se bolje odrazili odnosi i veze uzajamne potpore među ljudima svih rodova.

„Sestrinstvo“: izvedenica od „sestra“ opisuje odnose prijateljstva i solidarnosti među „ženama“ ili bilo koga tko se prepoznaje u rodnom izrazu „žena“.

„Adelfija“: manje uobičajeni pojam, ali uključiviji i prije svega rodno neutralan: LGBTQIA+ zajednica ga često koristi jer je „neutralan“, nije vezan uz rod (nema muškog brata ili ženske sestre).



- ~ Za više detalja o uključivom pisanju: <https://youtu.be/url1TFdHISI>

01 | Razglednice: zajednički medij

1 sat

Ovaj dio radionice je zajednički svim radionicama pisanja.

Uvod

Za početak možete „probiti led“ i pozvati sve za stolom da se sami predstavite te, ako ste sa grupom tinejdžera i odraslih, da iznesu svoja očekivanja. Nakon kruga predstavljanja, krećemo!

01 | Povijest • izum razglednice!

15 minuta

Kao uvod u radionicu, sudionike možete pitati sljedeće:

Što mislite kada je razglednica izumljena i kako je inovirala način na koji komuniciramo?

- ~ Izum razglednice u Njemačkoj tijekom 1870-ih
- ~ Inovativnost: brz, vizualan i ekonomičan oblik komunikacije

Što je postojalo prije razglednica?

- ~ Rukom pisano pismo
- ~ Telegram (izumljen 1830-ih – 40-ih)

Koja je razlika između razglednice i rukom pisanog pisma?

Rukom pisano pismo

- ~ Zahtijeva omotnicu
- ~ Dulja metoda komunikacije: možete napisati stranice i stranice...
- ~ Cijena: rukom pisana pisma bila su skuplja (jer su bila teža) i njihovo slanje je duže trajalo (poštarina i slanje poštom su trajali duže).

Naime, razglednice su osmišljene da budu jednostavnije, kraće i jeftinije. Mogle su se slati bez omotnice, dolazile su s pečatom, a njihova mala veličina je olakšavala njihovo sortiranje i usmjeravanje, što ih je učinilo bržim za dostavu od tradicionalnih rukom pisanih pisama.

Razglednica

- ~ Metoda vizualne komunikacije: krajolik, crtež, turistička promidžba... Otvorila je cijeli novi svijet umjetničkih mogućnosti!
- ~ Kraća, učinkovitija metoda komunikacije
- ~ Cijena: jeftinija

Možete proniknuti u povijest korištenja razglednica tijekom ratova: razglednice bez poštanskih markica koje su obiteljima omogućavale da se besplatno dopisuju s vojnicima poslanima u rat.

02 | Forma • razglednica, sažetost

15 minuta

Važno je razjasniti što forma „razglednice“ podrazumijeva: ne možete pisati roman, pjesmu, kratku priču ili... razglednicu na isti način! Stoga se morate moći izraziti u malom formatu. Na vama je da odlučite koliko slobode želite dati sudionicima.

Možete započeti postavljanjem sljedećih pitanja:

- ~ Što misle o formatu razglednice?
- ~ Jesu li ikada napisali razglednicu? Ako jesu, kome?
- ~ Jesu li je napisali na tradicionalan način? Jesu li nacrtali crtež?
- ~ Možete ih pitati i kada (tijekom praznika ili slično)?
- ~ I prije svega... Zašto?
- ~ Primatelj: kome obično pišemo razglednicu?

Razglednicu često pišemo zato što mislimo na nekoga (to je organskije od tekstualne poruke...) ili želimo podijeliti uspomenu, raspoloženje ili čak neku vijest! U našoj radionici vaši će sudionici pisati nepoznatoj osobi...

- ~ Kako će se obratiti toj osobi?
- ~ Što žele reći?

03 | Kontekst • zajednička tema

30 minuta

Kako biste ih vodili u pisanju razglednice, pitajte sudionike na što ih tema bratstva (ili bilo koja druge tema) nadahnjuje i izgradite svoje leksičko polje.

Kako biste to učinili, zamolite sudionike da vam daju ključne riječi koje odražavaju temu i napišite ih na ploču.

Ovaj popis riječi predstavlja vašu kutiju inspiracije.

- ~ Nekoliko primjera ključnih riječi povezanih s bratstvom: solidarnost, tolerancija, jednakost, uzajamna pomoć, veze, prijateljstvo, zajedno...

Ovo je primjenjivo na bilo koju temu. Riječ bratstvo možete zamijeniti drugom temom, na primjer: ekološka tranzicija, rodna ravnopravnost, borba protiv rasizma itd.

Nekoliko primjera pitanja koja možete postaviti sudionicima kako biste im pomogli da promisle svoje ideje:

- ~ Što podrazumijeva bratstvo (poštivanje različitosti, tolerancija, itd.)?
- ~ Koje ste primjere bratstva vidjeli u svakodnevnom životu ili u školi?
- ~ Zašto je bratstvo važno u našem društvu?
- ~ Koja je razlika između bratstva i prijateljstva?
- ~ Kako bratstvo može pomoći u rješavanju društvenih problema kao što su diskriminacija, uznemiravanje ili nepravda?
- ~ Postoje li primjeri pokreta ili organizacija za suzbijanje društvenih problema koji su se temeljili na konceptu bratstva?
- ~ Smatrate li da bratstvo može imati ulogu u rješavanju međunarodnih sukoba ili globalnih pitanja kao što su klimatske promjene ili siromaštvo?

Kad na ploči imate prvi popis riječi, pored njega napravite drugi stupac (čak i treći) i zamolite ih da pronađu rime:

Primjeri:

solidarnost	ravnopravnost	stvarnost
tolerancija	uživancija	sankcija
potpora	kora	odora
veza	teza	obveza
zajednički	pobjednički	umjetnički

Zanimljivo je omogućiti sudionicima da skrenu s teme kada traže rime... To ponekad može dovesti do neskladnih i kreativnih stvari!

Fobija prazne stranice: što učiniti u slučaju blokade?

Pomaganje sudionicima oko teškoća u pisanju zahtijeva strpljenje, empatiju i posebne strategije za poticanje kreativnosti... Evo nekoliko savjeta ako se ikada nađete u toj situaciji!

- ~ Opustite se! Cilj radionice je zabaviti se, pa prilagodite okvir sudioniku. Potičite slobodno izražavanje bez zabrinutosti oko gramatike ili pravopisa. Primarni cilj radionice je osigurati zabavu i osloboditi kreativnost.
- ~ Povjerenje i sigurnost: stvoriti poticajno i podupiruće okruženje kako bi se potaknula kreativnost.
- ~ Čitanje: ponekad jednostavno čitanje ulomka iz knjige ili pjesme može potaknuti inspiraciju.
- ~ Međusobno pomaganje: nemojte oklijevati oformiti parove ili male grupe ako se neki ne osjećaju dovoljno udobno. Suradnja često može dobro funkcionirati!

02 | Što ću kreirati na poledini razglednice?

1 do 2 sata

Tri primjera radionica pisanja

01 | Radionica pisanja: kratka poruka

1 sat

“ JULIEN BLANC-GRAS :

Poslati razglednicu znači pokušati reći puno toga u nekoliko riječi. To je politika korištenja fragmenta za bilježenje stvarnosti. Bilježenje trenutačnog značenja. Izvlačenje sočnosti susreta u tri rečenice, pronalaženje prave riječi. Žongliranje sa stereotipima kako bismo ih se oslobodili. Povećavanje detalja kako bi se zabilježila cjelina, isticanje kapi vode koja otkriva prirodu oceana. ”

Razglednice imaju relativno jednostavna načela i pravila pisanja

- ~ Sažetost: prostor na razglednici je ograničen, pa je važno biti kratak i jezgrovit
- ~ Jasnoća: ograničeni prostor znači da autor mora biti lako razumljiv
- ~ Kontekst: ovisno o odabranoj temi, moglo bi bilo dobro (nepoznatom) primatelju navesti razlog za slanje.

01 | Pisanje: prva verzija

10 minuta

Služeći se leksičkim poljem koje ste izgradili sa svojim sudionicima, možete početi graditi rečenice.

Metodologija pisanja

Zamolite sudionike da:

- ~ Pojedinačno odaberu dvije (ili više) riječi s popisa leksičkog polja i napišu ih na papir za prvu verziju. Ne zaboravite na ograničenja formata: razglednice su osmišljene za prijenos kratkih poruka (je li riječ o preteči SMS-a?).
- ~ Sastave rečenice pomoću tih riječi, pokušavajući umetnuti emociju ili vlastitu ideju.

“ ULOMAK S RADIONICE:

Moramo živjeti zajedno, moramo prihvatiti osobe crne, bijele ili mješovite rase, bez obzira na to imamo li mana ili ne, bez obzira na različitosti (...) u našim srcima uvijek postoji nada i moramo se oduprijeti čak i kada drhtimo od straha... ”

Tražite inspiraciju?

Ako imate sudionike kojima nedostaje inspiracije, možete predložiti sljedeću metodologiju kojom možete potaknuti njihovu kreativnost. Ako je tema bratstvo, zamolite ih da napišu početna slova riječi u stupac i svaku rečenicu započnu jednim od slova koja čini riječ:

Primjerice:

- ~ Bratstvo, tražim te danima
- ~ Rušimo granice koje nam donose bol
- ~ Ako naučimo voljeti druge, one koje nas ponekad plaše...

02 | Radionica pisanja: stripovi

Sat i pol do 2 sata

Materijali potrebni na lokaciji

- ~ Flipchart/ploča – kreda – marker
- ~ Listovi papira/kemijske/olovke/flomasteri/gumice/ravnala... za sudionike
- ~ Rječnici (u slučaju nedostatka inspiracije ili radi provjere definicija i pravopisa)
- ~ Papir za crtanje stripova ili prazan papir za crtanje
- ~ Škare, ljepilo, slike, časopisi itd.
- ~ Paus papir

Cilj ove radionice je potaknuti sudionike da izraze vrijednost bratstva (ili druge teme) kroz strip. Imajte na umu da su stripovi umjetnost koja kombinira tekst i crtež na neodvojiv način, zbog čega je vježba još zanimljivija. Sa svojim sudionicima moći ćete raditi na „tekstu“ – scenariju – i „crtanju“ – tabli.



01 | Uvod u stripove

15 minuta

Radionicu možete započeti uvodom o povijesti stripa, njegovim stilovima i žanrovima. Možete se osloniti na resurse svoje škole i pokazati svojim sudionicima razne poznate stripove kao primjere.

Zatim možete razgovarati o podrijetlu stripa (koji datiraju iz... drevnog Egipta, na temelju hijeroglifa!); strip i zlatno doba superheroja tijekom 30-ih – 40-ih godina; uspon europskog stripa sa stripovima poput Tintina... ukratko, mnogo je toga za reći, pa evo nekoliko izvora koji vam mogu pomoći da napišete kratak uvod u povijest stripa.

- ~ <https://histoiredesarts.culture.gouv.fr/Dossiers-thematiques/2020-annee-de-la-BD>
- ~ <https://pedagogie.ac-toulouse.fr/daac/ressources-pour-etudier-la-bd-en-classe>
- ~ <http://soissonnais.dsden02.ac-amiens.fr/1004-creer-une-bande-dessinee-facilement-en-classe.html>

Evo nekoliko primjera

- ~ Little Nemo in Slumberland (1905)
- ~ Tintin (1929)
- ~ Superman (1938)
- ~ Batman (1939)
- ~ Astérix (1959)
- ~ Spider-Man (1962)

02 | Kontekst: tema

15 minuta

Kako biste iznijeli svoje mišljenje, možete im pokazati primjere stripova koji se bave odabranom temom.

03 | Format razglednice • razvoj i raspisivanje ideje

1 do 2 sata

Slobodno odredite broj tabli, ravnotežu između teksta i crteža itd., ovisno o obilježjima radionice: Cilj radionice bit će prilagođen broju sesija, grupi, dobi grupe itd. S obzirom na to da je prostor na razglednici ograničen, možete predložiti: jedan crtež, strip od dvije table ili kolaž.

Sada je vrijeme za razmišljanje i izradu priče: nakon pregleda leksičkog polja bratstva (ili druge teme), zamolite sudionike da smisle kratku priču koja ilustrira temu. To može biti osobno iskustvo ili izmišljena priča. Potaknite ih da razmisle o poznatim pitanjima:

- ~ Tko, što, kada, kako, gdje i zašto?
- ~ Likovi
- ~ Događaji u priči
- ~ Kada? koje razdoblje? koji dan?
- ~ Mjesta itd

Zamolite sudionike da osmisle najmanje jedan ili dva glavna lika, razmišljajući o početku/sredini/kraju svoje priče. U tu biste im svrhu mogli predložiti da nacrtaju tablicu s tri stupca koja prikazuje:

- ~ Početak: koja je početna točka priče?
- ~ Sredina: što se događa između? koja je radnja? koji su obrati?
- ~ Kraj: kakva je situacija/zaključak na kraju priče?

Dobro razmislite o ograničenjima: morate biti učinkoviti i pronaći pravu ravnotežu između teksta i crteža, jedno ne smije narušiti drugo!

Kako biste svojim sudionicima pomogli da organiziraju svoje ideje, predlažem da sastavite „scenarijski list“ ili pisanu raščlambu priče. Sve što trebate učiniti jest nacrtati tablicu s dva stupca s „Opisom crteža“ na jednoj strani i „Oblačićem/Onomatopejom“ na drugoj, te odrediti broj okvira za ilustriranje (jedan do dva).

Ako nekim sudionicima nije ugodno crtati, možete im ponuditi alternativu rezanja i lijepljenja.

U tu svrhu sudionicima osigurajte časopise sa slikama i zamolite ih da odaberu slike, izrežu ih i naprave vlastiti niz slika za zalijepiti na poleđinu razglednice! Na taj način mogu stvoriti vlastitu sliku, vlastitu interpretaciju teme kroz slike.

Ploča scenarija

Sada je vrijeme da izradite ploču scenarija! Ploča scenarija je nacrtana raščlamba priče. Ovisno o broju tabli koji ste odabrali, potaknite sudionike da skiciraju tablu koristeći se „scenarijskim listom“ kao vodičem. Ovo je važan korak jer vam omogućuje organizaciju table u prostoru stranice, precizniju vizualizaciju priče i njezinog slijeda te pronalaženje ritma pripovijedanja. Zatim možete postaviti likove i govorne oblačiće.

Crtanje, dorada, bojanje

Crtanje i dorada su završne faze u proizvodnom procesu i djeluju kao konkretan izraz crteža: na temelju skice, na novoj podlozi detaljno olovkom nacrtajte sadržaj svake table. Ova faza vam omogućuje da dođete do srži svoje ideje, stoga budite što precizniji! Nakon što završite ovu fazu, možete prijeći na podebljavanje koje podrazumijeva dorađivanje prethodno olovkom/flomasterom iscrtanih linija. Zatim slijedi bojanje koje, kao što je vidljivo iz naziva, dodaje boju vašim tablama!



03 | Radionica pisanja: haiku, pjesma i uglazbljivanje!

2 sata

Za ovu posebnu radionicu predlažem dvije faze. Prva će biti usmjerena na pisanje teksta prema obrascu haikua ili pjesme. Nakon završetka te faze, možete opcionalno uglazbiti haiku ili pjesmu.

01 | Pisanje

1 sata

A | Haiku

Prezentacija o Haiku (15 minuta)

Haiku je japanska pjesnička forma čiji je cilj zabilježiti trenutak emocije, promišljanja ili opažanja upotrebom jednostavnog i sažetog jezika. Obično se sastoji od tri linije i često evocira prirodu, godišnja doba, ljudske emocije ili prizore iz svakodnevnog života. Haiku nastoji prenijeti sliku ili iskustvo na sažet i dirljiv način.

Osnovna pravila pisanja haikua:

- ~ Struktura: Tradicionalni haiku se sastoji od tri stiha.
- ~ Prvi stih obično ima pet slogova
- ~ Drugi stih ima sedam slogova
- ~ Treći stih ima pet slogova

Ukupno može sadržavati najviše 17 slogova. Međutim, u nekim suvremenim oblicima, ograničenje vezano uz broj slogova nije toliko strogo.

Bilježenje trenutka: Haiku nastoji uhvatiti određeni trenutak, često povezan s prirodom, godišnjim dobima ili svakodnevnim životom. Mora uhvatiti bit tog trenutka, koristeći evokativne detalje.

Korištenje slika: Haiku je bogat slikama i osjećajima. Poziva čitatelje da vizualiziraju scenu i osjete opisanu emociju ili raspoloženje.

Primjer haikua:

Spajanje duša (5)

Iskrena solidarnost (7)

I dijeljenje (5)

Ovaj haiku naglašava jedinstvo, solidarnost i dijeljenje (bez upućivanja na određeni rod: „nema braće, sestara, samo duše“). Slavi snažne veze između pojedinaca koji dijele zajedničke vrijednosti adelfije i uzajamne pomoći. Kao što možete vidjeti, slobodno možete izostaviti glagole i konjugacije.

Metodologija pisanja (15 minuta)

Zamolite sudionike da:

- ~ Pojedinačno odaberu tri riječi s popisa leksičkog polja i napišu ih na papir za skicu.
- ~ Sastave rečenice vodeći se slogovnim ograničenjem 5/7/5.



B | Pjesma

Prezentacija o pjesmi (15 minuta)

Pjesma je oblik umjetničkog izražavanja u kojem se jezik kreativno koristi za prenošenje emocija, ideja i slika. Za razliku od haikua, pjesme su fleksibilnije u pogledu strukture, duljine i stila, što pjesnicima omogućuje istraživanje širokog raspona tema i emocija.

Opća svojstva pjesme:

- ~ Raznovrsna struktura: Za razliku od strogih ograničenja haikua, pjesme mogu imati raznovrsne strukture u smislu broja stihova, rima i ritama. Mogu biti kratke ili duge, formalne ili slobodne.
- ~ Emocionalno izražavanje: Pjesme se često koriste za izražavanje dubokih emocija, unutarnjih misli i osobnih iskustava. One su moćno sredstvo prenošenja osjećaja i ideja.
- ~ Slike i metafore: Pjesma često upotrebljava slike i metafore za stvaranje vizualnih slika i simboličkih veza. To obogaćuje poetski jezik i poziva čitatelje da dublje razmišlja.

Primjeri kratkih pjesama:

Povezani srcem, ruka u ruci,

Adelfija, slatka, beskonačna veza

Jedinstvo u raznolikosti

ili

Braća/sestra/adelfi duše, povezane zvijezde

U mraku sjajimo zajedno

Metodologija pisanja (15 minuta)

Zajednički definirajte broj slogova. Često predložim aleksandrinac, klasik koji svaki put upali! Naravno, možete se prilagoditi: nije važno je li to 11 ili 12 slogova, važno je zabaviti se!

Zamolite sudionike da:

Pojedinačno odaberu dvije do četiri riječi s leksičkog popisa i zapišite ih na papir za prvu verziju. Budući da ste napravili dva stupca za rime, pisanje može biti prilično jednostavno.

Primjer:

Svi su puni predrasuda

Ignoriranje toga vodi do suda

**02 | Opcionalno uglazbljivanje!**

1 sat

NAPOMENA: ako želite pjevati i snimati pjesmu, predlažem da sudionicima pustite glazbu već na prvoj sesiji pisanja kako bi se mogli upoznati s melodijom.

Ako želite uglazbiti haiku ili pjesmu, na SoundCloud-u smo vam na raspolaganje stavili tri melodije. Svaka traje između 2:00 i 2:26 minuta i sadrži:

- ~ Aranžmane
- ~ Melodijske linije (kao kod karaoka)

Korak 1: Dajte pjesmi oblik (15 minuta)

- ~ Sakupite sve tekstove i oblikujte pjesmu: ovo nužno uključuje odabir tekstova jedni od drugih, odabir koji treba biti zajednički.
- ~ Pustite sudionicima tri ponuđene melodije kako bi mogli odabrati onu koja im se najviše sviđa.
- ~ Pažljivo poslušajte melodijsku liniju i pokušajte u nju postupno umetnuti tekstove sudionika.

Korak 2: Zagrijavanje tijela i priprema (5 minuta)

Kratko zagrijavanje za dinamičko razbuđivanje, ali i za učenje o tome kako se rastegnuti, disati i slušati svoje tijelo.

Korak 3: Pokušavamo pjevati karaoke! (20 minuta)

Ovaj korak je usmjeren na vježbanje: pokušajte otpjevati tekst uz glazbu! Opet i opet i opet...

Korak 4: Snimamo se? (20 minuta)

Ako je vaš telefon opremljen diktafonom, možete snimiti tekst koji ste napravili za odabranu melodiju kako bi vaši sudionici mogli voditi evidenciju o svom radu!

Materijali potrebni na lokaciji

- ~ Uređenje u stilu učionice
- ~ Flipchart/ploča - kreda - marker
- ~ Listovi papira/kemijske olovke za sudionike
- ~ Rječnici (za inspiraciju ili provjeru pravopisa)

Oprema trenera/ice u slučaju snimanja

- ~ Mobilni uređaj s diktafonom ili diktafon
- ~ Zvučnik (bluetooth ili drugi) za reprodukciju glazbe

~ SoundCloud-u pristupite putem ove poveznice ili ovog QR koda!

~ <https://soundcloud.com/laliguelesateliers/sets>

03 | Zajedničko stvaranje

30 minuta

01 | Uzajamna pomoć i dijalog

15 minuta

Kako biste potaknuli suradničko okruženje za učenje i potaknuli sudionike da si međusobno pomažu, možete ponuditi vrijeme za čitanje, raspravu i povratne informacije tijekom faze pisanja koja je zajednička svim trima radionicama.

- ~ Pisanje: osigurati da su svi sudionici napisali svoje rečenice, a zatim sakupiti prve verzije.
- ~ Raspodjela tekstova: nasumično podijelite tekstove.
- ~ Čitanje: zamolite sudionike da u sebi pročitaju tekst koji su dobili. Trebaju se usredotočiti na razumijevanje sadržaja.
- ~ Razmišljanje: dajte čitateljima nekoliko minuta da razmisle o tome što su pročitali i zabilježe svoje dojmove.
- ~ Čitajte naglas: svaki sudionik može naglas pročitati tekst koji je dobio, pazeći da pri tome bude jasan.
- ~ Razmjena i povratne informacije, pozitivni komentari i konstruktivni prijedlozi: potaknite sudionike da podijele što im se sviđelo u tekstu koji su upravo čuli (jezik, slike, emocije...). Ako to žele, sudionici mogu dati prijedloge za poboljšanje teksta (na određen način i s poštovanjem: struktura, jasnoća, koherentnost...). Također mogu postavljati pitanja autoru/ici radi pojašnjenja ili poticanja na razmišljanje. Pobrinite se da komentari budu usmjereni na tekst, a ne na autora/icu, izbjegavajte negativne kritike...
- ~ Odgovor autora/ice: autor/ica može objasniti svoje namjere i uzeti u obzir (ili ne) povratne informacije svojih kolega.

02 | Izmjene

15 minuta

Ovisno o povratnim informacijama autori mogu, ali ne moraju, izmjeniti svoje tekstove! Nakon toga, ako su vaši sudionici zadovoljni dvjema (ili više) rečenicama koje su napisali, mogu ih napisati na razglednice.

Teorija u praksi

Rasprava i sažetak projekta s djecom i mladima

Ovaj materijal sadrži prijedloge za nekoliko sažetih vježbi koje će vam pomoći u raspravi o kolektivnom i pojedinačnom iskustvu sudjelovanja u projektu.

Vježba 01 | Rijeka – Sinteza iskustva

- ~ Zamolite sudionike da navedu elemente koji čine sliku rijeke. To mogu biti: izvor, ušće, pritok, meandri, vrtlozi, čamci, itd.
- ~ Objasnite da je vaš projekt svojevrsna vrsta rijeke. Izvor su vaši motivi za sudjelovanje u projektu, ušće – učinci, meandri – neočekivani događaji, vrtlozi – poteškoće, brodovi – vaši saveznici, luke – najvažniji trenuci projekta itd.
- ~ Podijelite sudionike u grupe i zamolite ih da pojedinačno nacrtaju rijeku i razmisle o iskustvu sudjelovanja u projektu. Svaki tim zapisuje važne elemente na odgovarajućem mjestu na crtežu.
- ~ Razgovarajte i sumirajte rad.

Vježba 02 | Oblak oznaka

- ~ Napravite anketu pomoću alata koji vam omogućuje stvaranje grupnih oblaka oznaka u stvarnom vremenu (npr. www.mentimeter.com). Možete smisliti dva do tri pitanja, npr. „Tri stvari koje sam naučio/la“, „Smatram da je projekt bio...“, „U projektu sam se osjećao/la...“.
- ~ Sudionicima dajte poveznicu na anketu tijekom sesije. Svi svoje odgovore (pojedinačne riječi) unose na mobitelu ili računalu.
- ~ Prikažite oblak oznaka na zaslonu i pitajte sudionike što misle o njemu.

Vježba 03 | Krugovi utjecaja

- ~ Na ploči nacrtajte tri velika kruga raspoređena u koncentrične krugove. Objasnite da simboliziraju pozitivnu promjenu koju je vaš projekt donio.
- ~ Zamolite sudionike da razmisle o promjeni koju je projekt donio svakom od njih: to bi mogla biti nova poznanstva, nova iskustva, vještine, lijepa sjećanja. Svatko na list papira zapiše najmanje tri stvari, a zatim o njima raspravljaju u parovima. Sakupite primjere sudionika i najčešće primjere zapišite u središte najmanjeg kruga na ploči.
- ~ Sada zamolite sudionike da razmisle o tome kako ih je projekt promijenio kao grupu. Razgovarajte o tome u parovima. Prikupite mišljenja na ploči, sažimate ih i zapišite u drugi krug.
- ~ Na kraju, zamolite sudionike da razmisle o tome što su drugi dobili od projekta: škola, roditelji, primatelji razglednica: Jesu li dobili nova znanja? Svijest o nečem važnom? Je li projektom u zajednici promovirana škola? Zapišite zaključke u najveći krug.
- ~ Sažmite vježbe i istaknite pozitivan učinak projekta.

DODATNI RESURSI ZA RAD

03

Dodatni resursi za rad

Leksikon

Akulturacija

Odnosi se na sve fenomene koji za posljedicu imaju trajni i izravni doticaj među skupinama pojedinaca iz različitih kultura, a koji uzrokuje promjenu početnih kulturalnih modela jedne ili obje skupine.

Antisemitizam

Ovaj termin pojavio se u Njemačkoj krajem 19. stoljeća u svrhu označavanja netrepeljivosti prema židovima u rasnom i pseudo-znanstvenom pogledu, dok su prethodno bili percipirani u vjerskom i kulturalnom smislu (antijudaizam). U širem smislu, ovaj termin označava osobitu netrepeljivost prema skupini pojedinaca koje se smatra židovima, bila to istina ili ne. Netrepeljivost je često popraćena društvenom, ekonomskom i političkom diskriminacijom.

Asimilacija

Asimilacija je ekstremni slučaj akulturacije. Događa se kada kultura jedne skupine u potpunosti nestane te ta skupina preuzme i pounutri kulturu druge skupine s kojom je u doticaju.

Zajednica

Općenito govoreći, zajednica označava društvenu skupinu sačinjenu od pojedinaca koji imaju iste osobine, životni stil, kulturu, jezik, interese, i sličino. Članovi surađuju i dijele osjećaj pripadnosti skupini. Primjeri: zajednica Kineza u nekom velikom gradu, zajednica umjetnika, virtualna internetska zajednica, itd. Namjerna zajednica je skupina ljudi koji odluče živjeti zajedno i slijediti ista pravila. Primjeri: zajednica hipija, redovnička zajednica, itd.

Kulturna raznolikost

Kulturna raznolikost je priznavanje postojanja raznolikih kultura. Univerzalna deklaracija UNESCO-a o kulturnoj raznolikosti iz 2001. godine smatra se normirajućim instrumentom koji po prvi put priznaje kulturnu raznolikost kao „zajedničku baštinu čovječanstva“ te smatra da je njezina zaštita konkretan etički imperativ neodvojiv od poštovanja prema ljudskom dostojanstvu. Određeni sociolozi ovim se pojmom služe pri opisu postojanja raznolikih kultura unutar nekog društva ili države.

Diferencijalizam

Ovo je ideologija koja daje prednost odvojenosti, diskriminaciji, isključivanju ili stavu da je neki pojedinac ili skupina inferioran na temelju stvarne ili pretpostavljene različitosti. Diferencijalizam se pojavljuje kao reakcija na univerzalizam (pred zakonom smo svi jednaki). S obzirom na to da su znanstvena otkrića potkopala postojanje rasa, rasizam se dakle temelji na kulturalnim kategorijama, točnije na ideji da kulturalna heterogenost ugrožava opstanak pojedinih kultura.

Diskriminacija

Stavljanje u nepovoljniji položaj bilo koje osobe, kao i osobe povezane s njom rodbinskim ili drugim vezama, po nekoj od postojanih, ili na temelju pogrešne predodžbe o postojanju osnova propisanih Zakonom o suzbijanju diskriminacije: na osnovi rase ili etničke pripadnosti ili boje kože, spola, jezika, vjere, političkog ili drugog uvjerenja, nacionalnog ili socijalnog podrijetla, imovnog stanja, članstva u sindikatu, obrazovanja, društvenog položaja, bračnog ili obiteljskog statusa, dobi, zdravstvenog stanja, invaliditeta, genetskog naslijeđa, rodnog identiteta, izražavanja ili spolne orijentacije.

Etnicitet

Osjećaj zajedničkog porijekla, bilo da je riječ o jeziku, običajima, fizičkim sličnostima ili proživljenim iskustvima. Ovaj pojam vrlo je važan u društvenom i političkom krajobrazu. Odnosi se na zajedničku društvenokulturnu baštinu, čime se razlikuje od pojma rase, koji se odnosi na zajednička biološka i morfološka obilježja povezana sa zajedničkim precima. Dakle, etnicitet je sve ono što doprinosi osjećaju identiteta, pripadnosti i posljedičnim iskazima.

Rod

Dok je spol biološki čimbenik koji se odnosi na razlike između muškaraca i žena, rod je društveno-kulturna i politička norma koja određuje ono što definira muževnost i ženstvenost, osobito u društvenim ulogama i iskazima roda (navike, stavovi, itd.) Rod je nositelj ideje društvene dinamike moći između kategorije koje uspostavlja (između muškaraca i žena) te unutar tih istih kategorija (primjerice, između takozvanog muževnog muškarca i takozvanog feminiziranog muškarca ili kućanice i poslovne žene).

Heterofobija

Albert Memmi definira heterofobiju kao „odbijanje drugoga na temelju bilo kojeg oblika različitosti“. Prefiks „hetero-“ na grčkome znači „drugi“. Prema njegovu stajalištu, heterofobija je glavni osjećaj na kojemu je utemeljen rasizam. Ne smije se pomiješati s drugim značenjem istog termina povezanim s heteroseksualnošću, prema kojemu je heterofobija jednaka homofobiji, a definira se kao netrepeljivost prema heteroseksualcima.

Homofobija

01 | Homofobija označava svaki iskaz (govor, ponašanje, nasilje, itd.) odbacivanja ili razlikovanja homoseksualnih osoba, skupina ili praksi, odnosno onih koje se smatra takvima.

02 | „Homofobija (strah od homoseksualaca) može se definirati kao averzija ili mržnja prema homoseksualcima ili prema njihovom životnom stilu ili kulturi, ili općenito prema ljudima drugačije seksualne orijentacije“¹.

Identitet

U psihologiji se ovaj pojam definira kao kognitivni i emotivni proces kojime osoba samu sebe shvaća i percipira. Omogućuje izbjegavanje definitivnog određenja identiteta jedinke te povezivanje pojma s načelom individualne emancipacije. Prema kolektivnom pristupu te s ciljem izbjegavanja zamke nacionalnog identiteta, kulturni ili društveni identitet možemo shvatiti kao onaj koji spaja sve što dijelimo s ostalim članovima skupine, kao što su vrijednosti, norme i pravila koja pojedinac dijeli sa zajednicom ili društvom.

Integracija

Pojam integracije označava složen proces koji pojedincu daje „osjećaj poistovjećivanja s društvom i njegovim vrijednostima“.

Riječima Patricka Weila, integracija označava „trajni proces internalizacije zajedničkih pravila i vrijednosti [koje], u nacionalnom kontekstu, zbližavaju građane koji pripadaju različitim geografskim regijama, društvenim slojevima, kulturama ili religijama“. Neki suvremeni znanstvenici zadiru od uporabe ovog pojma. Dodatno, u kontekstu ostvarivanja prava na zaštitu:

„Osobe koje su ostvarile pravo na zaštitu u svakoj državi ulaze u proces integracije koji se primarno definira kao prostor društvene uključenosti i participacije. Prema ECRE (European Council on Refugees and Exile), integracija se definira kao dinamičan, dvosmjerni proces međusobne prilagodbe kako imigranata, tako i stanovnika određene zemlje, a temeljni mehanizam kojim se postiže je učestala interakcija između imigranata i građana određenog društva te imigranata i institucija. Integracijska politika podrazumijeva određivanje ciljeva i načela te niza mjera, aktivnosti i njima pripadajućih dionika koji će raditi na uključivanju imigranata i specifično izbjeglica u određeno društvo“².

Interkulturno

Spajanje kultura. Više od mosta među kulturama, ono je mješavina različitih kulturnih odnosa, novi prostor međudjelovanja.

Interkulturno obrazovanje

Obrazovanje usmjereno transformaciji nepravednih obrazaca reprodukcije moći, nejednakosti i diskriminacije, a s ciljem ostvarivanja društvene pravde. „U takvome pristupu, osim prebacivanja fokusa s kulturne osviještenosti prema razotkrivanju hegemonijskoga pristupa značenju različitosti, Gorski navodi sljedeće ključne sastavnice: prvenstvo mijenjanja postojećih odnosa nejednakosti nad rješavanjem društvenih konflikata; odbacivanje različitih mitova i predrasuda koji stvaraju negativnu sliku o pripadnicima manjina i okrivljuju ih za akademski neuspjeh; uzimanje u obzir individualnih i strukturnih odnosa moći koji utječu na dijaloški proces; uvažavanje sociopolitičkoga konteksta i odbacivanje neutralne pozicije koja podržava društveni status quo“³.

Islamofobija

Strah od i/ili odbacivanja islama, a što vodi k odvajanju, stigmatizaciji i odbacivanju muslimana. „Islamofobija, koja doslovno označava strah od islama, muslimana i stvari koji se na njih odnose, nije novi fenomen. To je u stvari drevni oblik predrasude koji je omdavna postala suvremenim problemom zbog uništavajućeg učinka kojeg ima na živote Muslimana, posebice onih muslimana koji žive u manjinskim zajednicama“⁴.

1. Kompas: priručnik o odgoju i obrazovanju mladih za ljudska prava / autori tekstova Patricia Brander ... [et al.] (2004.), Slavonski Brod: Europski dom Slavonski Brod
2. Zenzerović Šloser, I. (ur.) (2016.) Osnovni pojmovi mirovnih studija, Zagreb: Centar za mirovne studije
3. Bartulović <http://www.kulturpunkt.hr/content/drustvenapravda-je-srediste-interkulturnog-obrazovanja>
4. Kompas: priručnik o odgoju i obrazovanju mladih za ljudska prava / autori tekstova Patricia Brander ... [et al.] (2004.), Slavonski Brod: Europski dom Slavonski Brod

Judeofobija

Ovaj termin označava protužidovske osjećaje i ponašanja proizašle iz spajanja Židova, Izraelaca i cionista. Ovo je novi oblik antisemitizma koji se pojavio nakon holokausta. Ima tri oblika: poricanje holokausta ili izvrtanje istine o holokaustu, anticionizam prema kojemu se svi židovi drže odgovornima za politiku Izraela kao države, odnosno prema kojemu je izraelska država odgovorna za sva politička zla čak i ona koja nisu uzrokovana njezinim djelovanjem te usporedba zločina nad i počinjenima od strane (nekih) židova.

Migrant

Osoba koja napusti državu porijekla radi dugoročnog života u zemlji u kojoj nema državljanstvo. Dok pojam „imigrant“ naglašava državu primatelja i njezino stajalište, a pojam „emigrant“ usredotočen je na državu porijekla, pojam „migrant“ uzima u obzir cijeli migracijski proces.

Manjine

Manjine su proizvod društvenih odnosa: to su skupine prema kojima se odnosi drugačije, koje su stigmatizirane ili odbačene u danome društvu.

Predrasuda

„Čvrsta uvjerenja, unaprijed stvoren sud (pozitivan ili negativan) o pojedincu ili grupi oblikovan na temelju neke karakteristike. Radi se o uglavnom neprijateljskom ili negativnom stavu prema prepoznatljivoj grupi ljudi, a koji se zasniva isključivo na njihovu članstvu u toj grupi, pritom je karakteristično nedovoljno poznavanje i temeljito ili kritičko proučavanje, odnosno nedostatak iskustva. Predrasude su stoga, uz to što su proširene, ustaljene i unaprijed postavljene stereotipni stav, zasnovane na nedokazivim tvrdnjama i lažnim autoritetima o pripadnicima percipirano drugačijih grupa, ali i zaziranje od nečega utemeljenog na drugačijim običajima ili navikama. Učimo ih, odnosno stječemo kao i druge stavove i uvjerenja – u djetinjstvu, odgoju, socijalizaciji. S obzirom da ih učimo po modelu (od osoba i skupina koje predstavljaju autoritet i vjerodostojnost), teško ih je mijenjati. Prirodu predrasuda bolje možemo razumjeti kroz proučavanje posljedica i situacija za koje je najvjerojatnije da će poticati takvu vrstu ponašanja. Opasnost predrasuda u društvenom kontekstu i pojedinačnoj komunikaciji leži u tome što omogućuju da se pripadnicima grupa koje su žrtve predrasuda oduzmu određena prava pod izgovorom da ih oni ne zaslužuju. Drugim riječima, pomažu u opravdavanju ugnjetavanja drugoga, a da pritom ne ugrožavamo pozitivan stav o sebi. Predrasude su stoga često temelj raznih oblika nepravednog i diskriminirajućeg ponašanja”¹.

Rasizam

Premda se riječ „rasa“ redovito upotrebljava još od 18. stoljeća, termin „rasizam“, skovan uoči Prvog svjetskog rata, ušao je u širu uporabu 1920-ih i 1930-ih. U Larousseovu rječniku pojavio se 1932. godine. Njime se označavaju ponašanja (segregacija, diskriminacija, nasilje, itd.), percepcije (stereotipi, predrasude, itd.) te govor kojime se „kategorizira jedna skupina ljudi zbog prirodnih obilježja koja se povezuju s intelektualnim i moralnim obilježjima koja se odnose na svakog pojedinca u skupini“. Takva karakterizacija zatim se koristi s ciljem diskriminacije, isključivanja i omalovažavanja. Definicija koju je predložio francuski sociolog Albert Memmi izazvala je velik interes i ponukala brojne rasprave: „Rasizam je uopćena definicija i procjena razlika, bile one stvarne ili zamišljene, koje idu u prilog optužbe i nauštrb žrtve s namjerom opravdanja napada ili povlaštenosti“. Klasični rasizam utemeljen je na ideji o rasama kao biološki različitim i dubinski nejednakima (fizički i intelektualno). „Rasizam može postojati na različitim razinama: 1) osobna razina: odnosi se na osobne stavove, vrijednosti i vjerovanja o superiornosti jedne 'rase' i inferiornosti drugih 'rasa'; 2) međuljudska razina: odnosi se na ponašanje prema drugima koje odražava vjerovanje o superiornosti jedne 'rase'; 3) institucionalna razina: odnosi se na postojeće zakone, običaje, tradicije i postupke koji sustavno rezultiraju rasnim nejednakostima diskriminacijom u društvu, organizacijama i institucijama; 4) kulturna razina: odnosi se na vrijednosti i norme društvenog ponašanja koje ističe kulturu domaćeg stanovništva kao normu i mjerni standard i ocjenjuje druge kulture kao inferiorne”¹.

Seksizam

Definirali su ga Amerikanci 1960-ih godina nadahnuti pojmom „rasizma“, nakon čega se ovaj pojam proširio na međunarodnoj razini. Odnosi se na naglašavanje poveznice između maskuline i rasne dominacije: u oba slučaja, osobe se oslanjaju na vidljive fizičke razlike (boju kože, spolne organe, itd.), na temelju čega opravdavaju i pokušavaju ozakoniti. Dodatno – 'Oblik društvene diskriminacije osobe na temelju spola, a zasniva se na predrasudama i ukorijenjenim stereotipima, te se javlja na različitim razinama, od individualne do institucionalne. Najčešće se odnosi na diskriminaciju žena. Pojam se pojavljuje kasnih šezdesetih godina prošloga stoljeća i označava individualne predrasude, uvjerenja, ponašanja, ali i institucionalizirana shvaćanja, politiku, mjere, jezične prakse ili druge aktivnosti kojima se sustavno pokazuje da su žene manje vrijedne od muškaraca, dakle, sadrže ideologiju neravnopravnosti spolova. (Borić, 2007: 83) ¹

Ksenofobija

Od grčke riječi xenos, što znači stranac. „Oxford English Dictionary definira ksenofobiju kao 'morbidni strah od stranaca ili stranih zemalja'. Drugim riječima, ona označava odbojnost prema nepoznatima ili strancima. Ksenofobija je osjećaj ili percepcija temeljena na društveno konstruiranim slikama i idejama, a ne na racionalnim ili objektivnim činjenicama. Ksenofobična percepcija svijeta umanjuje složene društvene i kulturne pojave na pojednostavljene dobre i loše scenarije. Mi (domaći) = model, dobri i normalni, poput kojih bi svatko trebao izgledati, osjećati, misliti – nasuprot Njih (stranaca) = delikventi, izgrednici, skitnice, nasilnici, provalnici, nasrtljivci itd.“ ¹

¹ Kompas: priručnik o odgoju i obrazovanju mladih za ljudska prava / autori tekstova Patricia Brander ... [et al.] (2004.), Slavonski Brod: Europski dom Slavonski Brod

Analiza slike – Podrška za analizu fotografija

Američki plan

Način kadriranja lika ili skupine likova na sredini bedra, kako na filmu tako i na fotografiji. Srednji plan snimljen do koljena naziva se američki plan, jer se često koristio u američkim vesternima.

Pozadina

Elementi koje na nekoj fotografiji percipiramo kao udaljenije od oka promatrača.

Pozadinsko osvjetljenje

Uvjeti snimka obilježeni jakim izvorom svjetlosti okrenutim prema fotoaparatu. Premda je takvim snimkom općenito teže manipulirati, on daje zanimljive rezultate.

Bezgranično

Fotografija koja pokriva cijelu stranicu od ruba do ruba bez ikakvih margina ili okvira.

Kontrast

Kontrast na fotografiji ili dijelu fotografije jest razlika između područja pod svjetlom i područja u sjeni.

Dubina polja

Područje u polju koje je očito u trećoj dimenziji te doprinosi stvaranju dojma obujma.

Polje

Dio prostora koji fotoaparat prepoznaje odnosno koji se vidi na slici. Ograničeno je okvirom...

Prednji plan

Dio vidnog polja smješten između promatrača i glavnog subjekta fotografije.

Okvir

Rubovi fotografije koji označavaju granice predstavljenog prostora ili vidnog polja. Okvir odvaja ono što je u vidnom polju od onoga što je izvan kadra.

Kadriranje

Operacija koja određuje vidno polje uhvaćeno snimkom. Kadar može biti široki ili iz blizine.

Niski kut

Kut gledanja tijekom kojega promatrač odozdo promatra subjekt.

Izvan fokusa

Nevidljivi prostor, zamišljaju ga promatrači.

Široki kut

Širokokutni objektiv ima kratku fokalnu duljinu. Ima nekoliko uporaba, no najčešće se koristi za panoramske snimke jer pruža široki kut gledanja. Kod fotografija snimljenih širokokutnim objektivom vidne ravnine naizgled su udaljenije.

- **Fatima Akkacha**
Ligue de l'enseignement
- **Charles Conte**
Ligue de l'enseignement
- **Mélanie Gallard**
Ligue de l'enseignement
- **Aurélie Bonnet**
Ligue de l'enseignement
- **Alice Simon**
Ligue de l'enseignement
- **Marie Cornalba**
Ligue de l'enseignement
- **Adrien Grillot**
Ligue de l'enseignement
- **Barbara Vodopivec**
Humanitas
- **Le groupe national spectacle vivant**
Ligue de l'enseignement
- **Aurélie Gaudin**
Ligue de l'enseignement
- **Pauline Guillerm**
Autrice
- **Nastasia Paccagnini**
Artiste – Autrice
- **Eve Escofet – Miro**
Le Bal – Ersilia
- **Marie Grangier**
Ligue de l'enseignement
- **Nina Lostis**
Ligue de l'enseignement
- **Paula Alvira**
CIVES
- **Agnieszka Gwiazdowicz**
School with Class Foundation
- **Mahjouba Galfout**
Ligue de l'enseignement
- **Aloÿs Simon**
Ligue de l'enseignement
- **Jenny Passarello**
Ligue de l'enseignement
- **Antoine Richard**
Ligue de l'enseignement
- **Gwennaëlle Le Barber**
Ligue de l'enseignement
- **Julie Chevassut**
Ligue de l'enseignement
- **Marie Langrée**
Ligue de l'enseignement
- **Lana Jurman**
Centre for Peace Studies
- **Guilia Ferri**
ARCI
- **Valeria M. Pesare**
ARCI
- **Francesca Veneziano**
Le Bal – Ersilia

p.s. Pokreni solidarnost! Europsko izdanje

Obrazovanje za ravnopravnost u različitosti.
Ideje za nastavu građanskog odgoja i obrazovanja.



Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union



SAY - Solidarity is about youth
"The voice of fraternity"

